

Jihoafrická republika

Všechno to začalo zcela nevinně na „americkém“ setkání v Pavlově. Martin využil naší povolnosti po vypitém burčáku a v neděli ráno, když už se všichni chystali k odjezdu, spustil propagační kampaň na téma jihoafrické dobrodružství.

Rozloha JAR 1,219.090 km² – pětinašobek Velké Británie - měna rand (R) a dělí se na 100 centů = bankovky v hodnotách 10, 20, 50, 100 a 200, mince 1, 2 a 5 R a 1, 2, 10, 20 a 50 centů..... nádherná příroda, spousta zvířete a bezva lidí (76% černoši, 12% běloši, 9% míšenci, 3% Indové a Asiati) – hustá síť kempů (celkem asi 700), které nabízejí výborné vybavení včetně bazénů, samozřejmostí jsou čisté toalety a koupelny – kam se hrabe Amerika

Plíčkovi a Míla se nechali nacytat první, Veronika s Jirkou (řečení Fuhrovi) a Lád'a (já byla v tu chvíli venku kouřit) by jeli rádi, ale v souhlasu jim bránil potřebný finanční obolus. No, my dva jsme se nakonec nechali přesvědčit, že výsledek pětiletého stavebního spoření je vhodnější investovat do předpokládaných zážitků než do nové koupelny. Jirka donutil své zákazníky splatit pohledávky a bylo „vymalováno“.

Po nezbytných přípravách a několika setkáních naší pražské šestky, kdy jsme se dohodli na tom, co která dvojice vezme, dámy na společném vedení kuchyně a navzájem si propůjčovali kempinkové vybavení, jsme byli zvědaví na své souputníky. Na společnou informační schůzku, uspořádanou v Praze, se však mimo zástupců naší party (Lád'a a Míša měli bohužel jiné povinnosti), Míly a hlavního vedoucího Martina objevilo pouze pět nových tváří. Manželský pár v důchodovém věku, dva pánové mezi třicítkou (Petr) až padesátkou (Franta) a příjemná blondýnka v nejlepších letech (Mirka), kterou nám Martin představil jako spolumajitelku cestovní kanceláře. Posléze vyplynulo na povrch, že zmíněný manželský pár bude na zájezdu reprezentovat pouze paní Helena a tak ostatní tři účastníci pro nás nadále zůstávali velkou neznámou. Nezbyvalo, než si počkat na

Neděle, 13. ledna

V půl deváté na letišti všech 15 = naše šestka, Míla (cestovatelka-Týniště), Franta (zetorář-Přibyslav), Petr (šéfredaktor-Praha), Jarďa (sklerotik-Nové Město na Moravě), Mirka (spolumajitelka Nomádu-Žďár), Eva (volejbalistka-Svoboda nad Úpou), Helena (1929, Praha), Hanka (veganka-Velké Hoštice) = včetně naší průvodkyně Radky (Brno), na tabuli zpoždění 20 minut, v půl jedenácté vcházíme do celního prostoru. Vše v pořádku až na Jirku, který prochází kontrolou mezi posledními. Celník mu zabavuje 1,5 litru Fernetu v PET láhvi – údajně proto, že může být pouze v originálním balení (předtím prošlo několik lahví, včetně té naší). Deset minut před 12 opouštíme zasněžené ruzyňské letiště. Ihned se roznáší jídlo = sendvič buď se sýrem nebo salámem, čaj, káva, pivo, džus a posléze jakýsi podivný moučník. Sedíme po dvojicích nebo jednotlivě různě po letadle, my s Lád'ou nejbliže k ocasu v 16 řadě. Jsem u okénka, mezi křídlem a motorem mohu sledovat krajinu pod námi. Nad Holandskem (? – nejsme informováni kde se právě nacházíme) nás opouštějí nejen bílé mraky, ale i sníh. Dole se střídají hnědé a zelené plochy s městy, městečky, řekami a dálnicemi. Stačíme akorát dojít a už přistáváme.

Je čtvrt na dvě když vystupujeme do letištní haly v Amsterdamu. Předlouhými chodbami a rozsáhlými prostory se konečně dostáváme k úschovně zavazadel. Všichni naskládáme do jedné skříňky (5 Euro), v ohromné hale kupujeme lístky na vlak jedoucí do města (8 Euro) a scházíme o patro níže na nádraží.

Máme štěstí, vzápětí přijíždí ten správný vlak, po 20 minutové jízdě na třetí zastávce vystupujeme a jsme v centru Amsterdamu. Před nádražím se dělíme na dvě skupiny. Menší odchází s Radkou na pěší procházku městem, 11 zájemců volí projížďku výletní lodí po zdejších kanálech (krachtech). Chvillemi vysvitne i sluníčko, ale je chladno a tak jsme rádi, že je loď krytá. Kapitán podává výklad sice anglicky, ale i s „chrochtáním“, takže naše tlumočnice Míša má občas problémy pochopit, co nám vlastně chtěl sdělit. Máme možnost se pokochat nejen okolními - většinou nakřivo postavenými – domy, ale i kanály a jejich obyvateli, žijícími v zakotvených hausbótech. Za hodinu vystupujeme opět na pevnou zem. Noříme se do uliček a postupně se skupina trhá. Zatímco Plíčkovi, Fuhrovi, Helenka (1929) a Karel míří za žvancem, my dva pokračujeme v poznávání. Kroky nás vedou až do uličky lísky sex-shopů. S přibývajícím šerem však na pěší zóně a jejím okolí přibývají i podivné existence a tak se raději vracíme k nádraží. V půl sedmé jsme zase všichni pohromadě a společně odjíždíme na letiště. Vyzvednout zavazadla je dílem okamžiku a pak delší dobu putujeme pěšky i prostřednictvím jezdících chodníků k čekárně F8, odkud máme ve čtvrt na devět odlétat do teplých krajin. Kuřárna i toalety (zbavujeme se teplého oblečení) jsou našťastí blízko. Vyměňuji první dokončený film. Před osmou hodinou začíná odbavování, v 20,15 jsme sice už na palubě letadla, ale až v devět hodin se odlepujeme od letištní plochy. Stoupáme do výšky 10.100 km, na uvítanou dostáváme malé občerstvení, v půl jedenácté se začíná roznášet večeře. Sedíme s Lád'ou v prostředku 63 řady, je tu strašně málo místa nejen na sezení a jídlo, ale představa nastávajícího spaní je děsivá.

Pondělí, 14. ledna

Naše představy se bohužel do písmene naplnily, prosezená noc byla skutečně přišerná. Tedy aspoň pro mne, která z těch deseti hodin „prospala“ asi dvě. Jak jsem záviděla například Míše, která včera jen dosedla, tak usnula a na večeri ji Petr musel budit.. V **Johannesburgu** přistáváme v 8 hodin zdejšího času (museli jsme si hodinky vrátit o hodinu zpět). **Cestovní informace (CI) = od domova jsme vzdáleni 10.000 km.**

Po vyzvednutí svých zavazadel musíme ještě počkat než si Fuhrovi za pomoci Radky vyřídí reklamaci poničeného kufru. Zaměstnanci reklamačního oddělení KLM si nechávají nadiktovat adresu kempu, kde budeme dnes nocovat s tím, že jim tam pošlou náhradní zavazadlo než opraví poškozené. Ještě štěstí, že Plíčkovi mají s sebou velkou tašku, která byla původně určena pro potřeby naší společné kuchyně. Teď do ní musí Fuhrovi naskládat obsah svého kufru. Celní prostor lehce procházíme (nikdo tu není) a v hale nás vítá Martin. Musíme však zase čekat, protože jde s Radkou pro druhé auto. Někteří této doby využívají k převlékání do letních oděvů, jiní obchází směnárny za účelem výměny dolarů za zdejší měnu = randy. Než se dostaneme z letiště k autům, je půl jedenácté. V letadle nám při přistání hlásili, že je venku pouze 15°C, když nastupujeme do W-Tranzitů (naše šestka s Mílou k Radce, ostatní si bere na starost Martin) s povděkem kvitujeme, že jsou klimatizované, protože venkovní teplota stoupá a stoupá.

JOHANNESBURG – z původní zlatokopecké osady brzy vyrostlo velké město, které na počátku dvacátého století mělo již přes 150 000 obyvatel. Díky drahému kovu se Johannesburg stal „zlatou metropolí světa“. Zlatou horečku podstatně dodnes připomínají haldy hlusiny tvořící krajinu plnou umělých pahorků. Na povrchu bylo navrženo celkem 1,5 miliardy tun vytěžené země a město bylo poddolováno dvanácti kilometry důlních chodeb. Také dnes představuje nejdynamičtější a nehektičtější jihoafrické město. Je vlastně jediným městem Afriky, které se může pochlubit opravdovými mrakodrapy a jeho „skyline“ – silueta výškových staveb, je vidět už z velké dálky. Vzhledem ke své rozlehlosti je pro zahraničního návštěvníka obtížné se s Johannesburgem podrobně seznámit. Situaci dnes navíc komplikuje především vysoká kriminalita, která ve městě bují. Na rozdíl od ostatních jihoafrických měst se proto tady peší prohlídka zásadně nedoporučuje.

Naše první cesta vede do velkého nákupního centra, konkrétně do zdejší samoobsluhy nejen obhlédnout zdejší ceny, ale nakoupit základní potraviny na první den a redukce pro naše el.spotřebiče na celou dobu pobytu. Za vymezenou třičtvrtěhodinu toho moc prohlédnout nestačíme, pouze nakoupit chléb, sýry, salám, nealko vody a krabicové víno. Doba odjezdu se však odsouvá o další půlhodinu, protože čekáme na zdejšího dodavatele pitné vody, který nás má zásobit na nejbližší dobu. Martin ho zná z loňska, kdy se nejdříve seznámil s jeho českou ženou. Jak se ukazuje jde o asi padesátiletého bílého (původem prý je Ir) Jihoafričana, jeho ženu odhadujeme tak na třicet. Prý na jejich farmě strávíme poslední večer a noc našeho pobytu. Než přijeli, stačil Martin ještě koupit pro každé auto skládací stolek. Zdejší kempy jsou prý sice komfortně vybaveny vším možným i nemožným, ale lavice a stoly - na rozdíl od amerických – postrádají.

Konečně dvacet minut před jednou hodinou parkoviště před nákupním centrem opouštíme a míříme na Sun City. Martin nás informuje, že zlatokopecké doly mají v pondělí zavírací den a tak dojde v plánu naší cesty k malé změně = prohodí se první a poslední den. Láďovi a Míše cestou v letadle vypadly plomby, jak to tak vypadá, budeme s nimi muset zítra zajet k nějakému zubaři. Johannesburg opouštíme po perfektní dálnici, míjíme zvláštní pahorky uměle navršené z hlusiny a registrujeme, že všechna obydlí i města jsou důkladně oplocena. Zděné nebo betonové ploty u většinou přízemních domů jsou nahoře „vyzdobeny“ ostnatým drátem, někde je dokonce pod napětím. Vesnice tvoří převážně „baráky“ z vlnitého plechu buď s docela hezky upravenými zahrádkami nebo naopak bez jediného stromu. Zato se nad nimi sem tam tyčí vysoké sloupy (jako u našich sportovních stadionů) s veřejným osvětlením. Zvláštní a docela bezútěšný pohled. Jinak okolní krajina silně připomíná tu naši českou kolem Berouna, akorát že podél silnice prodávají černošky převážně mango. Jakmile sjedeme z dálnice, počet slumových obydlí vzrůstá. Po hodině jízdy míjíme jihoafrické hlavní město Pretorii a za další hodinu se nám daří uvozornit vedoucí Martinovo auto, že bychom mohli zastavit na odlehčovací přestávku. V blízkosti benzinové pumpy Shell je obchod s pivem (v normálních samoobsluhách se tu neprodává) a tak se naši pánové zásobují. Za dvanáct třetinkových plechovek chtějí 46 randů tzn. za jedno 3,8 R, což představuje našich 11,40 Kč....cena jako doma - spíš ještě levnější. V autě je hned živěji, ale posléze musíme dvakrát zastavit bez ohledu na naše předjezdce, Petřův organismus má se zvýšeným příjmem tekutin potíže. Okolní rovinatá krajina se začíná vlnit, objevují se kopečky, které postupně přecházejí v kopce a najednou se pod nimi objevuje dokonce jezero. Jenže za chvíli jsme zase na rovině a tak pořád dokola až je to únavné. Martin říká, že na místo našeho prvního noclehu dorazíme za dvě hodiny. Už jedeme třetí a cíl nikde. Stále míjíme zahrádkářské kolonie z vlnitého plechu (tak zdejší slumy překřtil Petr) a najednou se ze slunné oblohy spouští déšť. Ještě že máme funkční klimatizaci, venku je pro nás nepříjemné vedro a dusno. Po pár kilometrech je po dešti. Teprve ve třičtvrtě na pět odbočujeme z hlavního tahu k národnímu parku Pilanesberg, kde bychom dnes měli přespat. Nejdříve jedeme k bráně zjistit jak je park otevřen. Tady to totiž není vůbec jednoduché, protože všechny parky jsou oplocené a mají své návštěvní hodiny, které se striktně dodržují. Uvnitř je turista alespoň teoreticky chráněn, mimo plot za nikoho nikdo neručí. Dostává se nám informace, že park je sice otevřen do sedmi, ale teď bychom zřejmě žádné zvíře neviděli – i v tuto pozdní hodinu teploměr ukazuje 32°C a zvířata jsou zalezlá. Martin nám oznamuje, že tudíž budeme zítra vstávat již v pět hodin. Jsme odvezeni k vyhrazeným „kempajdům“, kde stavíme stany a hezčí polovičky naší šestky se

pouští do zařizování společné kuchyně. Pánové se většinou věnují obdivování a fotografování příp. filmování snovačích hnízd rozvěšených na okolních stromech. Někteří nadšenci stačí i vyzkoušet zdejší bazén.

Ve třičtvrtě na sedm všichni odjíždíme do Slunečního města (**Sun City**), údajně nejznámějšího zábavního centra na jižní polokouli.

V dobách apartheidu byly na území JAR striktně zakázány jakékoliv hazardní hry (stejně tak například i pornografie). Tato přísná omezení ovšem neplatila na územích, kde vláda vytvořila samosprávné bantustany (či homelandy). Bantustan Bophuthatswana přitom patřil mezi největší. A tak přišel podnikavý Sol Kerzner s nápadem vytvořit ve vyprahlé savaně zábavní komplex, který měl sloužit k povyražení bohatých hráčů a k financování homelandu pro černošské obyvatelstvo. Vznikající Sun City mělo velký úspěch a začalo se rychle rozvíjet. Postupně vzniklo několik hotelových komplexů, dvě kasina, umělé moře, prales i jeskyně. V 90. letech přibyl ještě superluxusní komplex Lost City, který má být jakýmsi zhmotněným legendy o městě ztraceném v Kalahari.

U brány jsme nuceni každý zaplatit vstupné 50 randů s tím, že za 30 dostáváme hrací žetony. Je to správná finta, ale prý – pokud se nezúčastníme žádné z her – je můžeme opět proměnit v peníze, takže vstupné jako takové činí 20 R (loni bylo pouze deset). Nejprve pod vedením Martina absolvujeme společnou procházku zdejšími atrakcemi (stovky či spíše tisíce hracích automatů, herny apod.) a pouze obdivujeme (platí se další vstupné) umělé jezero obklopené palmami. Po sloním mostě vcházíme do Ztraceného města, kde máme možnost prožít na vlastní kůži repliku zemětřesení. Jsme zhýčkaní Disneylandem a Hollywoodem připadá nám to dost ubohé. A pak se naše skupina trhá na menší party a jednotlivce. Ti nejspokřivenější okamžitě své žetony mění zpět na peníze a věnují se pouze pozorování. Další se připojují k hráčům u automatů a šest z nás odchází do nedalekého kasina zkusit štěstí u rulety. Láďa své tři žetony vsází najednou a vzápětí o všechny přichází. Já vsázím postupně ve třech kolech, ale se stejným výsledkem a rovněž tak ostatní. Jediný Jirka má štěstí a dokonce vyhrává, ale čtvrtá sázka je i pro něj osudná. Láďa obratem spočítá, že my dva jsme během necelých deseti minut prohráli 15 piv. S prázdnými rukama se vracíme na parkoviště k našim autům. Postupně se objevují i další a jak se dozvídáme, jediným vítězem v dnešním klání s hazardem je Miša. Z automatu vydolovala celých 132 randů, které okamžitě schovala do peněženky a rychle odešla.

Pět minut před půl desátou jsme zpátky v kempu, před kterým nás ve světle reflektorů překvapí stádo srnek. Miša nás posléze za pomoci atlasu informuje, že to nebyly srnky, ale vodušky. Petr dostává geniální nápad., místo k večeři naplánované polévky prověřit zdejší restauraci. Všichni souhlasí a rozhodně nelitujeme. Za lahvové pivo chtějí 6 R, za točené 7,50 R a hlavní jídlo platíme 39,50 R. Spokojeni se vracíme ve 23 hodin ke stanům.

Cestovní informace (CI) = dnes jsme ujeli 367 km.

Úterý, 15. ledna

Budíček je skutečně ve slibovanou nekřesťanskou pátou hodinu ranní. Fofrem balíme a skoro doslova do sebe házíme snídani, zmatek nad zmatek. O hodinu později již vjíždíme do národního parku a půl hodiny marně napínáme zrak ve snaze zahlédnout jakékoliv zvíře.

Národní park Pilanesberg patří k tomu nejlepšímu, co může Jižní Afrika nabídnout. Však se mu také někdy přezdívá *Perla Severozápadu*. Místní znalci dokonce tvrdí, že tu je k vidění často ještě více divoké africké zvěře než ve známém Krugerově parku. Pilanesberg je dílem lidských rukou a byl vytvořen v kráteru vyhaslé sopky, kdy se 500 km² vyprahlé země změnilo na přírodní safari, kam byli přesídleni lvi, sloni, nosorožci, antilopy, hroši i krokodýli. Jeho výhodou jsou i téměř kapesní rozměry. Má okrouhlý tvar a z jednoho konce na druhý je to necelých třicet kilometrů. Zdejší stokilometrová síť silnic je vytvořena tak, že po cestě není nouze o místa k pozorování zvěře, odpočívadla a přímo v parku existuje i několik dobrých možností k ubytování.

Konečně s pomocí dalekohledů a teleobjektivů zahlédneme dvourohého nosorožce a pak už to jde jedno za druhým - zebry stepní, žirafy, impaly, antilopy losí, buvoli, různé druhy nádherně vybarvených ptáků a doslova hejno motýlů baboček. V osm hodin se vracíme zpět ke stanům, fofrem balíme a házíme do sebe snídani. Obzvláště u naší šestky vládne zmatek nad zmatek, ale přesto v 9,25 hod. společně s ostatními kemp opouštíme. Dostává se nám informace, že nejprve pojedeme do Pretoria najít pro Láďu a Mišu zubaře a než je ošetří, ostatní se budou věnovat nákupům.

Projíždíme krajinou, kterou už známe ze včerejška – rovina, obydlí z vlnitého plechu, pahorkatina z hnědočervených nánosů, převažují trnité keře a bušové porosty. V autě je klid, dopisují se deníky, probírají ranní zážitky z prvního safari a pánové chvílemi pospávají. Vjíždíme do Pretorie a v půl dvanácté se nám konečně podaří zastavit na parkovišti před dentistickým oddělením. Martin s Radkou a oběma postiženými odcházejí na průzkum. Záhy se však vracejí, neboť v nemocnici je právě polední přestávka a Mišu s Láďou by si vzali do péče až ve 14 hodin. Oba svorně prohlašují, že to raději vydrží a tak odjíždíme. S nutnou malou zastávkou u benzinové pumpy opouštíme Pretorii dvacet minut po dvanácté hodině, najíždíme na dálnici a míříme směrem na Belfast.

Okolní krajina nám pro změnu připomíná Kolínsko. Podél dálnice procházejí černí sběrači odpadků s černými pytli a my vzpomínáme na nejbližší okolí českých silnic a dálnic. Tady je pečlivě odstraňován sebemenší papírek. Venkovní teplota se pohybuje kolem 40°C, v autě při klimatizaci stažené na nejmenší hodnotu „1“ teploměr ukazuje pouhých 34°C. V půl druhé odpoledne přejíždíme řeku Olifants, která se kousek od dálnice rozlévá ve větší rybník (nebo menší jezero?). Ideální místo na rekreaci, ale víkendová nebo kempinková obydlí nikde. Že by si tu na něco podobného nehráli? Posádka auta většinou poklimbává,

naštěstí se to ale netýká řidičky. Přijíždíme k dálničním výběřím „mýtného“ (Middelburg plaza) a naskytuje se nám možnost vzpomenout si na Rozvadov, vypadá to tu stejně. Za naše auto platí Radka 22 R (správně bych asi měla psát ZAR = aspoň tak to bylo na ceduli napsané) a jedeme dál. Silniční ukazatel (moc jich tu nemají) hlásá Belfast 80 km a o jediné oživení ve fádní krajině se postará elektrárna velice podobná Temelínu.

Ve 14,20 hod. jsme v Belfastu a zastavujeme před prodejnou Spar. Zdá se nám, že tu není jediný běloch, kolem se pohybují jen a jen černoši. Naše šestka doplňuje potravinové zásoby o chleba a od nedalekého „alkoholika“ třemi kartony piv. Jedna plechová třetinka tu vychází dokonce na pouhých 2,50 R. Za nejbližším rohem u benzínky si skoro každý kupujeme teplé „sendviče“ – lístkové těsto s různými náplněmi buď ve tvaru většího šátečku, rohlíku nebo bochánku v alobalové misce. Deset minut po páté jedeme dál, naším nejbližším cílem je Lidenburg. Krajina se opět mění, podél silnice se objevují eukalyptové lesy a okolí tentokrát připomíná někomu Vysočinu, jinému pro změnu Skotsko. Míjíme červené pyramidy termitišť, zahlédneme dokonce i vodopád, konečně je na co koukat. Stádo - nebo hejno? - pštrosů už nikoho nevzruší (co by dělali, kdyby je viděli včera v NP?!). Zmizely slumy z vlnitého plechu, snížily se ploty a ozdoby z ostatného drátu na nich rozhodně chybí. Vjíždíme na území **Dračích hor** (nejvyšší hora Jižní Afriky – Thabana Ntlenyana měří 3.482 m), sluníčko se schovává za mraky a teplota klesá na 26°C.

Stačí dvě hodiny jízdy směrem od moře a úrodné pobřeží se změní ve skalnaté štíty jihoafrický velehor – Drakensbergu. Zuluové jim dali jméno Quathlamba, což znamená „hradba čnějících oštěpů“. Podobné představy při spatření ostrých skal měli zřejmě i Búrové, když se jim hory jevily jako dračí hřbet a dali jim jméno Dračí – Drakensberg. V podstatě se jedná o velký zemský zlom vypínající se z pobřežní nížiny a tvořící dnes hranici s královstvím Lesotho.

Krátce zastavujeme v průsmyku, mraky se ocitají pod námi a za chvíli do nich dokonce vjíždíme. Cesta se zpomaluje několika vyhlídkovými přestávkami na fotografování a začínáme klesat. Silnici lemují divoce rostoucí lilie (Míla šílí) a četná odpočívadla.

V půl šesté jsme v krásném městečku Sabie - původně zlatokopecké dnes středisko jihoafrického lesnictví - a odbočujeme na příšernou hlinitou cestu k vodopádu Ceylon – **Bridal Veil** neboli **Nevěstin závoj**. Zaparkováváme na okraji deštného lesa (pralesa?) a po výstupu z auta se ocitáme v prádelně či spíš v sauně. Vedro, dusno a vlhko nás provází, když stoupáme k vodopádu. Po čtvrt hodinové procházce jsme propocení na kůži. Pokochat se, vyfotit či nafilmovat a za hodinu se opět kodrcáme zpátky do Sabie, kde dle Martinova rozhodnutí dnes přespíme v místním kempu. V sedm večer už stavíme stany a zatím z uctivé vzdálenosti nás pozorují kočkodani. Bazén sice i zde patří ke kempinkovému vybavení, ale dnes o něj nějak není zájem. Zato sprchy jsou záhy všechny obsazené. Naše šestka obsazuje zastřešený taneční parket a pánové tu umně instalují společenský stůl. Nedaří se nám zjistit, jestli je to jen velká deska nebo vysazené dveře, ale svůj účel plní. K večeři je gulášová polévka, rajčata, papriky a sýr, který byl původně tvrdý, teplem se však jeho konzistence zásadně změnila. Po jídle se k nám připojuje i zbytek naší výpravy až na tři „dámky“ – Pannu Orleánskou (jak jsme si překřtili naši veganku Hanku), Ročník 29 (Helenka) a spolujatelku Mirku, kterou už třetí den trápí úporná migréna. Využíváme příležitosti k vzájemnému představení a posléze konstatujeme, že seznamovací večírek byl velice úspěšný. K novým tvářím se připojila nejen jména, ale i zjištění, že se nejedná o žádné studené čumáky, ale naopak. Ostatní návštěvníci kempu (naštěstí je jich tu jenom pár) musí mít z naší hlučné společnosti skutečně radost. V půl dvanácté naši sešlost – také naštěstí – rozpouští drobný déšť.

CI = ujeli jsme 558 km.

Středa, 16. ledna

První mě v pět hodin budí zpěv či spíše řev ptáků, o hodinu později totéž zopakuje Láďa. Před stany už na nás čeká houf drzých opic. Nejen, že mají nevhodní zájem o nehlídané potraviny, ale dokonce se snažily ukrást i naštěstí prázdné umělohmotné panáky. Petr si je fotil a tím pádem neuhlídal svůj svačinový banán a Míše obložený chléb k snídani, kočkodani byli rychlejší. Brouzdáme rosou a stany jsou nacucané nočním deštěm. Přesto balíme a ve čtvrt na osm Sabii opouštíme. Nejedeme však daleko, po chvíli projíždíme jakousi kamennou bránou a zastavujeme na parkovišti obklopeném prodejci kameninových sošek, soch, popelníků a různých nádob. Pětiminutovou procházkou se dostáváme k vyhlídce na dvojité vodopád **Mac Mac Falls** (jedny z nejkrásnějších v této části Afriky, vytvářející dvojité kaskády a vodní jezírka). Pokochat, vyfotit a zpátky do auta. Veronice se dost vnucuje zájem jeden z černých prodejců, ale jeho adresu si nakonec odnáší Jirka. Tak nevím, nebyl ten zájem o ženskou nakonec jenom předstíraný?!

Popojíždíme jen do nejbližšího městečka, kde zastavujeme opět před prodejnou Spar. Naše šestka se vydává za společnými nákupy – chléb, pečivo, olejovky, lanšmíty a pochopitelně pivo. Objevujeme, že tu prodávají i chladicí boxy a během okamžiku je rozhodnuto. Konečně budeme po dlouhé době zase pít chlazené nápoje a třeba se tam vejdou i nějaké potraviny. Doufáme, že se sháněním ledu nebudou problémy a skládáme dohromady finance (dvojice = 100 R). Jedeme dál, ale opět ne daleko. Tentokrát zastavujeme u výhledu **God's Window** – skalní bod ve výšce 1829 metrů, odkud má být skutečně božský (jak uvádí papírový průvodce) rozhled do nekonečné roviny *lowveldu* (přírodní botanické zahrady?) a při dobré viditelnosti lze odsud dohlédnout až do Mosambiku. Bohužel tolik štěstí nemáme, spíš to vypadá, že nahlížíme do prádelny. Po návratu od vyhlídkových plošin se zdá, že už zítra odjíždíme domů. Většina se vrhá

na turistické krámky se suvenýry a nakupuje o stošest. Je půl desáté dopoledne a rtuť teploměru se šplhá nad třicítku. S chutí se vracíme do klimatizovaných aut.

V půl desáté jedeme podél **Blyde River Canyon** a okolní terén se mění, všude převládají balvany a skály. *Blyde River Canyon je třetím největším kaňonem na světě (po Grand Canyonu v Arizoně a Fishoek Canyon v Namibii), ovšem někteří znalci ho považují za nejkrásnější. Táhne se v délce 26 km a padá do hloubky 800 m.*

O půl hodiny později vjíždíme do zdejšího národního parku a jdeme se projít. Nejdříve k trojstranné rokli, kde se slévají dvě řeky - veselá (Blyde) a smutná (Treur), Vody těchto řek vymlely v hlubokém korytu obří díry vytvářející fantastické obrazce, pojmenované **Bourke's Luck Potholes**. Po té popojíždíme na nádherné vyhlídky na konec kaňonu s **přehradou Blydepoort** na dně propasti a na tři skalní kužely nahoře porostlé trávou vypínající se z hlubin kaňonu a připomínající tři obří africké chatrče -**Three Rondavels**. Ještě štěstí, že mi došel film, určitě bych se nechala unést a vyplácala spoustu dalších snímků. V pravé poledne se s vyhlídkami loučíme a sjíždíme do údolí. Při pohledu z okna nahlas konstatuji, že u nás jsou za drátěnými ploty krávy a lidé se pohybují naprosto volně, tady je to přesně naopak.

Ve 13 hodin zastavujeme u benzinové pumpy tentokrát jenom doplnit pohonné hmoty. Zřejmě je nedaleko škola, černá děvčata v čistých a nažehlených uniformách jsou vděčným námětem našich fotografií a kameramanů. Jak pozorujeme, veškerou obsluhu benzínky je dámskou záležitostí. A jedeme dál. Najednou první auto zastavuje u krajnice a jak vzápětí zjišťujeme, příčinou je velký strom baobab. Prý je pro Afriku typický, ale tohle je první exemplář, který máme možnost vidět (a zachytit na celuloidové pásky), takže moc jich tu asi nemají. S ohledem na pokročilou polední dobu (je půl druhé) po návratu do auta obědváme. Míša servíruje naši šestce menu č.3 = suchý plátek tmavého chleba (menu č.1 = suchý plátek bílého; č.2 = osolený bílý plátek). Jediný Láďa odmítá s tím, že si počká až dojde na menu s číslem dvacet (tam jsme zatím nedošli). Než dojíme, zastavujeme u druhého a o hodně většího baobabu. V blízkosti je zděný stánek (připomíná naši autobusovou zastávku) se zeleninou a jen vystoupíme z aut, objevují se u nás čtyři malé černé děti. Terčem fotooptiky se tak stává nejen africký strom, ale i ony. Jejich bílé zuby zasvítlí obzvláště po té, co dostanou jak bakšiš, tak žvýkačky a od Radky nafukovací balóčky. Vzhledem k tomu, že projíždíme ovocnářským krajem, koupíme si tu na ochutnávku dvě manga (jedno = 4 R).

Ve třičtvrtě na čtyři projíždíme bránou do **Krugerova národního parku**.

Krugerův NP je nejstarší a největší zařízení podobného druhu v JAR a jedna z největších přírodních rezervací na světě. Oněch nej- je však celá řada, protože nikde jinde na africkém kontinentu se zvířata ani původní vegetace nedají pozorovat v tak velké různorodosti (celkem 14 biotopů). Pestrůst umožňuje i nebývalá velikost parku: na délku měří 350 km a široký je průměrně 65 km, takže území, které zabírá, je velké přibližně jako Belgie. A navíc se chystají další rozšíření, z nichž nejvýznamnější bude propojení s rozsáhlou oblastí za pohřím Lebombo v sousedním Mosambiku – vznikne tak největší přírodní park na světě. Pro vstup do parku existuje osm vjezdů a pohyb a pobyt v něm má určitá pravidla. Předně zde existují otevírací hodiny, které se mění v závislosti na ročním období. Podobné časové omezení platí také pro kempy uvnitř parku. Návštěvník musí proto k určité hodině park opustit nebo se ubytovat v některém z kempových zařízení. Toto pravidlo se musí z bezpečnostních důvodů striktně dodržovat – v noci se po parku zásadně nelze volně pohybovat.

V parku je k dispozici asi 900 km asfaltových silnic a dvojnásobek zpevněných cest, z vozu je přísně zakázáno vystupovat s výjimkou odpočívadel a kempů. Jednou z nejcennějších vlastností celého parku je to, že divoká africká zvířata zde žijí ve svém zcela přirozeném prostředí. Někteří turisté mohou být zpočátku zklamáni, že se hned zkraye neseťkávají se stády zvěře. Samozřejmě tu jsou, ale mají možnost volně se pohybovat, takže je někdy třeba trpělivosti, než přijde kýžená setkání. Jen je během čekání třeba mít na paměti, že kromě ohromných počtů antilop a zeber žije v parku i přes 15 000 buvolů, 8 000 slonů, 2 000 lvů, 1 500 nosorožců a přes 1 000 leopardů.

V celém parku je rozesteto kolem 25 turistických center, v hlavním středisku celého parku Skukuze, je dokonce i pošta, banka, malé letiště a rozhlasová stanice. Je zde také nejlepší možnost ubytování jak v tradičních okrouhlých chatrčích se slaměnou střechou (ovšem komfortně vybavených), tak v kempu.

Radka doplňuje informace vyčtené z průvodce, že park byl založen v r.1898 na popud prezidenta Pavla Krugera a v současné době se rozkládá na rozloze 21 500 km² (o něco menší než Morava). Údajně v něm žije více živočišných druhů než v kterémkoli jiném parku na africkém kontinentě a tak máme oči doslova na stopkách. Za dvě a půl hodiny, které tu vzápětí projedíme, se setkáváme s antilopami impala, pakoni, žirafami, hrochy, zahlédneme záda krokodýla, asi půlmetrového varana, zebry, prasata bradavičná, marabu a další ptáky (bylo toho víc, ale kdo to má pamatovat!). Dnešní projížďka končí, v půl sedmé zajíždíme do zdejšího kempu **Skukuza**. Stále je značné vedro, stavění stanů rozhodně není příjemnou záležitostí. Následuje nezbytná hygiena a před dvacátou hodinou odchází naše šestka Martinem naznačeným směrem do zdejší restaurace. Ještě štěstí, že Míšina vypadlá plomba nemá vliv na její čichový orgán. Inkriminované místo je docela jinde. U vchodu zaplatíme každý 70 R a vcházíme do velké haly, které vévodí švédské stoly. Černý personál pouze roznáší pití a uklízí použité nádoby. Každý si nabírá podle své chuti a co hrdlo ráčí - polévku (připomíná naši svíčkovou omáčku), brambory, rýži, nějakou kaši, kuřecí nebo skopové maso, opečené hovězí filé případně slaninu a já nevím co ještě, K tomu všemu různé druhy salátů i sladké moučníky. Petr s Veronikou jdou dokonce dvakrát, ovšem Veronika ten další talíř pouze „umaže“. Před desátou se vydáváme na zpáteční cestu a po chvíli bloudění jsme přece jenom úspěšní. Ještě se pokocháme pohledem na nádhernou noční oblohu – nad hlavami máme Jižní kříž – a krátce po 22 hodině zaléháme. Teploměr ukazuje 39C!

CI = ujeli jsme 361 km.

Čtvrtek, 17. ledna

Noc byla skutečně příšerná – úmorné vedro, převalujeme se na karimatkách zborcení potem a ráno jsou promočené i stany. Vlhkost je tu skutečně důkladná. Budíček je sice už ve 4 hodiny ráno, ale bereme to spíše jako vysvobození. V půl šesté odjíždíme na safari a chvíli po vjezdu do volného parku potkáváme divokého psa. U silnice se procházejí impaly, ale ty už nikoho nevzrušují. Další hodinu žádné zvíře nevidíme až najednou se v křoví objeví antilopa nyjala a na stromě africký fish eagle. A zase nic. Pokleslou náladu v autě rozptyluje Petr vyprávějící vtipy a impaly jsou vzaty na milost. Za další hodinu narážíme na stádo žiraf a po půl hodině se konečně začíná něco dít – nosorožec tuponosý, impaly ošetřované ptáky příživníky, nějaký druh ledňáčka, sup mrchožrout, čáp se sedlovým zobákem (překlady Míšou prezentovaných anglických názvů), další pták pro změnu s kladivovou hlavou, leopardí želva, hroši, clipspringer (skákač po kamenech).... Jezdíme jak po „vnitrozemských“ cestách, tak podél řeky Sabie, zastavujeme na vyhlídkách a vybudovaných dřevěných pozorovatelnách. V půl desáté zajíždíme do **oázy Lower Sabie**, abychom odpočinuli svým zrakům, ulevili útrobám a také něco málo (většinou teplé sendviče) pojedli.

Za třičtvrtěhodinu pokračujeme v safari pokračujeme. V 10,40 hodin konečně vidíme ve volné přírodě prvního slona a další s pomocí dalekohledu, hned vedle cesty se pase stádo žiraf. V 11,35 hod. zaplňuje hledáčky fotooptiky stádo buvolů maskujících se vysokou trávou. O dvacet minut později nám před kapotami přes silnici přechází celé stádo slonů a po chvíli míváme další. Spouště cvakají, všichni áchají, je to prostě paráda. Při zpátečním přejezdu řeky pozorujeme nejen koupajícího se hrocha, ale máme štěstí a zahlédneme i pijícího slona. Venkovní teplota dosahuje 42°C a tak se ve třičtvrtě na jednu opět zastavujeme v oáze Lower Sabie za účelem výměny tělních tekutin. Po nejnnutnějších dvaceti minutách pokračujeme v dalším pátrání po obyvatelích zdejšího parku. Teď odpoledne je ale „zazvěřenost“ už slabší, zřejmě vysoké teploty je zahrnaly do stínu daleko od cest. Kromě tří líných hrochů jsme za další dvě hodiny žádné živé zvíře nepotkali.

V 15 hodin zastavuje Martin v kempu Crocodile Bridge. Stavíme stany, sušíme provlhlé spacáky, obědváme tuňáka s chlebem a jako zákusek si dopřáváme mango. O hodinu později odjíždíme všichni kromě Fuhrových (jsou mladí, asi se chtějí užít!) na další průzkumnou cestu po okolí Krokodýlí řeky. Jen vyjedeme, potkáme větší stádo zeber a po chvíli zastavujeme u nádherného napajedla. Naskýtá se nám vyložené kýčovitý obrázek – kolem vody stojí nebo se procházejí impaly, zebry, kanci, kačeny a jiné ptactvo. O kus dál můžeme obdivovat dva ground horbilly, stádo pakoňů, dvě antilopy kudu a stovky impal. Pak dlouho nic a když už začínáme propadat beznaději, zachrání situaci opět impaly.

Je právě šest hodin, když obě s Míšou nahlas konstatujeme, že by to chtělo nějaký bonbónek nebo třešničku na dortu. Naše přání je vyslyšeno o pět minut později – ve vyschlém řečišti se válí pět lvic. Bohužel asi 100 m od cesty, takže jsme rádi, že máme k dispozici nejen kamery, ale hlavně dalekohledy.

V půl sedmé jsme zpátky v kempu a s Plíčkovými jdeme obhlédnout zdejší obchůdek. Kromě dárků pro dnešního oslavence Jirku si kupujeme mapy Krugerova NP, kde jsou mimo jiné zobrazena všechna zvířata, která by se tu měla nacházet. Ovšem kromě map, suvenýrů, potravin a dalšího prodejního sortimentu tu mají i kufr pro Fuhrovi! Reklamační oddělení KLM pracuje skutečně perfektně. S radostnou zprávou se vracíme ke stanům, kde se kromě jiného konají narozeninové přípravy – Jirka peče a smaží. Posléze nás zve na vlastnoručně vyrobenou večeři (skvělé kuřecí špízy) a v družné zábavě sedíme až do jedenácti. Z posádky druhého vozu se k nám přidali pouze Petr s Frantou.

CI = ujeli jsme 212 km

Pátek, 18. ledna

Budíček v 6 hodin, zatímco balíme Míša stihá pro naši šestku připravit k snídani konzervované vídeňské párky. Kromě Veroniky se s nimi stačíme vypořádat a ve třičtvrtě na osm kempink opouštíme. Po čtvrt hodině nás Martin zastavuje v nejbližším městečku za účelem nakoupení základních potravin na dnešní den. Silniční ukazatel nám oznamuje, že k našemu nejbližšímu cíli - hlavnímu městu Svazijska Mbabane - nám stačí ujet pouhých 64 km. Projíždíme krajem cukrové třtiny, pomerančů, banánů, mangovníků a podobné vegetace. Okolní kopce vypadají jako Nízké Tatry někde u Zvolena (jak podotkl znalec Láďa). V 9,40 hodin jsme na hraničním přechodu JAR – **Swaziland**.

Na jihoafrické straně nám do pasů přibude další exotické razítko, pak popojedeme asi 50 m a jsme před svazijskou celnicí. Nezbyvá než vyplnit vstupní formulář, poslechnout přísné „Next!“ od černého úředníka, obdržet další štempl a v 10,15 hod. vjíždíme do svazijského království.

Krajina se nemění, jenom zahrádkářské kolonie z vlnitého plechu značně prořídly a nahradily je včelí úly. Posléze vjíždíme do lesů a hor, které nám pro změnu připomínají Krkonoše (i s poničenými plochami). Podle reklamních billboardů jsou uvnitř lesního porostu dokonce ukryta kasina. Čím víc se noříme do vnitrozemí ubývá včelích úlů. Borovicové lesy se střídají s eukalyptovými, daleko široko není vidět jedině lidské obydlí. Přesto se podél silnice pohybuje nebo čeká spousta lidí. Naprosto nechápeme, kde se tu vzali.

Zastavujeme na odpočívadle u silnice. Kromě toho, že je odsud krásný výhled na okolní svazijskou krajinu, je tu také spousta stánků se suvenýry. Nabízejí různá kamenná zvířata od slonů přes nosorožce až po želvy, dřevěné masky, atrapy bubnů a bubínků, prostírání z banánových listů, prostě všechno možné. A zboží tu nejen prodávají, ale dokonce i vyrábějí. Mezi stánky objevujeme na hromadě kamení dva černé umělce,

kterí doslova na kolenou za pomoci obyčejného nože (a jak zjišťujeme dokonce po paměti) zhotovují svá díla. Neodolám, abych se nepřipojila k ostatním a také koupila jednoho nosorožce.

Pochopitelně se tu všude smlouvá. Neumím to, ale přišla jsem na jinou fintu. Do peněženky vkládám obnos, který jsem ochotná investovat a černé prodavače pak tvrdím, že víc peněz nemám. Zabírá to – místo požadovaných 35 platím pouze 27 randů. V půl dvanácté odjíždíme, silnice střídavě klesá a stoupá a nám se začíná přehřívát motor. Radka je nucena zapnout topení a když teplota uvnitř auta stoupne na 45°C, otvíráme okna. Venku je naprosto stejné vedro, navíc tam však fouká vítr. Postupně lesy mizí a olýsalé kopce některé z nás ve vzpomínkách opět vrací do Skotska.

Pět minut před půl jednou vjíždíme na hlídané parkoviště v centru **Mbabane**. Společně nejdříve projdeme dvě hlavní ulice (všude je spousta lidí, před bankou stojí dlouhá fronta) a pak se rozdělujeme každý podle svých zájmů. Naše šestka s Radkou a Martinem se vrací přes místní autobusové nádraží k „indiánské“ restauraci nedaleko parkoviště. V posezení na terase nad jakousi říčkou nám zabrání první dešťové kapky a tak se raději usazujeme uvnitř. Kromě Míši si objednáváme všichni pivo, ale z nabízeného sortimentu jídel si každý vybírá něco jiného. Cenová relace 25 – 35 Lilangenů, Martin nás informuje, že kurz Rand – Lilangeni je 1 : 1 a ujišťuje nás, že bez obav můžeme platit jihoafrickými randy. S naservírovaným jídlem jsme všichni maximálně spokojeni, ale těžký a vlhký vzduch uvnitř restaurace (prádelna hadr) je víc než nepříjemný. Venku se zatím déšť změnil v průtrž mračen, kterou doprovází pořádná bouřka. Po půl hodině, přesně když odcházíme, přestává pršet. Ve 13,55 hodin se s hlavním městem svazijského království loučíme a serpentinami klesáme do údolí.

Je zataženo a začíná drobně pršet. V autě je veselo, bavíme se názvy svazijských měst a vesnic, kterými projíždíme nebo jsou uvedeny na silničních ukazatelích. Některá jména, jako například Hhelhhele jsou pro nás hotový jazykolam. Jenže oběd a jednotvárná krajina vykonávají své a postupně půlka naší posádky usíná. Ve čtvrt na pět zastavujeme u odbočky údajně mířící k hranicím, ale cesta je hliněná a existují určité oprávněné obavy, že by průjezd nebyl bezproblémový. Než se Martin s Radkou nad mapou rozhodnou, vystupujeme. Nedaleko se totiž nacházejí typické černošské úly a „placaté“ africké stromy, takže fotíme a filmujeme co to jde. Jenže v tu chvíli je tu také houf žebrajících černoušků. Naše posádka je k jejich nataženým rukám netečná a vnitřek automobilu raději chráníme vlastními těly, takže se soustředíme u druhého vozu. Nejen dámy jsou měkkosrdcaté a výsledek se vzápětí dostavuje. Nejen, že se jich nemožno zbavit, ale děti jsou čím dál tím víc drzejší. Urychleně se vracíme zpět na asfaltku a ujíždíme odsud. Okolní zemědělská krajina působí velice chudě a neutěšeně, asi tu vědí, co je bída a možná i hlad. V 16,35 hodin jsme zpátky na hraničním přechodu Lavumisa, během půl hodiny máme veškeré celní formality za sebou a jsme zpátky v Jihoafrické republice.

Počasí se nemění, stále je zataženo a naším cílem je 41 km vzdálená rezervace **Mkuzi**. Projíždíme bušovou krajinou porostlou stromovými kaktusy, pro nás neznámými sukulenty a sem tam roztroušenými stromy s placatou korunou. Míša nás za pomoci jakéhosi herbáře poučuje, že se jedná o druh akácie nazvaný kapinice trnitá – deštníková). Míjíme rozlehlé jezero Pongola, vlevo se táhne pohoří Lebombo mountins a mezi trnitými keři podél silnice jsem zahlédla dva divoké kance. Ve třičtvrtě na šest sjíždíme z asfalty na prašnou hliněnou silnici a půl hodiny nám trvá než ujedeme 16 km, které nám schází ke kempu. Museli jsme mimo jiné překonat několik brodů, které jsou zřejmě v době dešťů naprosto neprůjezdné. U dvou jsou dokonce zapíchnuty vodočty se značkami 2,1 a 2,3 metry. Okolní vesnice jsou sice pro náš pohled krásné, protože převládají úlová stavení, ale jejich obyvatelé působí dost zbědovaným dojmem. Budíme tu značné pozdvižení a já si připadám jako na obráceném safari – černí pozorovatelé a my jako exotická zvířata.

Zdejší národní park je jako obvykle oplocen, nejdříve projíždíme branou hlídanou černým strážcem a teprve po dalším kilometru zastavujeme v kempu (je 18,23 hod.). Nezbyvá než postavit stany a postarat se o večeři, protože restaurace tu žádná není. Času je dost a tak posléze servírujeme hovězí polévku, špagety s rajskou omáčkou doplněné vídeňskými párky. Rozložili jsme si náš stůl pod velký strom, do jehož větví šikulka Jirka nainstaloval diodové osvětlení. Z povzdálí nás pozorují kočkodani, ale naštěstí nejsou tak vlezlí jako v Sabii. Tito se spíše než nám věnují zdejším odpadkovým popelnicím. Petr má sice dnes narozeniny, ale s ohledem na nemožnost zakoupení věčných darů se po dohodě oslava odkládá na zítřek. Až na několik výjimek se u našeho stolku schází celá společnost a je stále o čem povídat. Nejsme sami, kousek od nás halasí další, ovšem anglicky hovořící parta. Jsou také o něco lépe vybaveni než my. Nejen, že tu kempují ve velkých karavanech a k posezení u velkého ohniště používají plastový nábytek, ale navíc mají tábořiště vyzdobeno vlajkami a loučemi. Veronika se přesto v kempu necítí moc bezpečně (dalo by se říci, že se přímo bojí), odmítá spát ve stanu a stěhuje se radši do auta. Když se po desáté hodině rozcházíme na lůžka, je všude naprostá tma. zhaslo i centrální osvětlení sociálních zařízení. **CI = ujeli jsme 438 km**

Sobota, 19. ledna

Opět vstáváme skoro jako do práce v 6 hodin, abychom stihli CCI (*centrální cestovní informace v podání našich vodičů*) v půl osmé. Po jejich skončení svorně blahopřejeme překvapenému Martinovi k dnešním narozeninám. Při včerejším sedánku jsme se shodli, že je velice příjemné něco oslavovat a abychom nevyšli ze cviku, dohodli jsme na denních narozeninách každého z účastníků zájezdu. No a jedním z nezúčastněných

byl i Martin, takže los padl pochopitelně na něj. Jen tak pro zajímavost – v tuto časnou ranní hodinu už teploměr ukazuje 26°C.

Ve třičtvrtě na osm vyjíždíme na desetikilometrovou projížďku napříč zdejším národním parkem do kanceláře zaplatit za dnešní přenocování. Cestou potkáváme kudu, prase bradavičné, pochopitelně impaly, supa, samičky antilopy nyjala, spoustu zeber a pakoně žíhaného. Než Martin s Radkou posléze vyřídí všechny formality, posádky vozů nakupují suvenýry, pohledy a my led do cool-boxu. Nástup do aut, jede se safari a opět můžeme pozorovat zvěř – převážně antilopy kudu a Italy - v jejich přirozeném prostředí. Uprostřed parku zahlédneme malou zuluskou vesnici a jdeme si ji prohlédnout zblízka. Doma jsou jen ženy a děti, které nás zvědavě pozorují. Kromě typických zuluských obydlí připomínajících včelí úly a obklopujících centrální ohradu pro dobytek tu mají i přístřešek se suvenýry a tak někteří opět utráčí. Malý 18ti měsíční černoušek je tak roztomilý, že si Petr okamžitě hraje na hodného strejdu. Chvilí předtím ovšem v ohradě z kulů předstíral, že je statný buvol. V půl desáté se vydáváme zpět do lůna přírody. V křoví u silnice objevujeme dva kusy obrovských kudu, o kousek dál se pase velké stádo pakoňů, následují impaly, zebrý a dokonce vidíme i nosorožce. Po hodinově národní park opouštíme a ukazatelé nás vedou směrem k Empangeni.

Velice kvalitní asfaltová silnice vede uprostřed eukalyptových lesů, na krajnicích nabízejí statné černošky ananasy. Před půl dvanáctou zastavujeme na půl hodiny u benzinové pumpy v městě Mtuba a fascinuje nás silniční ukazatel, který udává vzdálenost do Paříže – 8.686 km. Další zastavení je před vstupem do národního parku **Hluhluwe – Umfolozi**.

Velice oblíbené jsou i dvě rezervace v těsné blízkosti vedle sebe: Hluhluwe Game Reserve (vyslovuje se „šlušluvej“) a Umfolozi Game Reserve. Založeny byly už v roce 1897 a množstvím zdejší divoké zvěře patří nejen v JAR, ale v celé Africe k těm nejlepším. Jsou to také místa, kam jezdí návštěvníci, když chtějí vidět stále vzácnější nosorožce – a to černé i bílé.

Po informaci, že správně se slabiky „hluhlu“ vyslovují „šlušlu“ je v autě hned postaráno o veselou a hlavně hlučnou zábavu. Původně to byly parky dva, nedávno došlo k jejich sloučení a my teď máme na výběr, kterou část navštívíme, protože půlden je na celou prohlídku víc než málo. Martin po zaplacení vstupného zamíří do umfolozské části. Jen zahne za vstupní bránu, spatříme těsně u cesty pasoucí se žirafu a po chvíli naše staré známé impaly. Úzká kamenitá cesta vede na vyhlídku, ovšem jak posléze zjišťujeme ne na zvířata, ale pouze na přírodní park (i když skoro celý). Kodrcáme se na další view v blízkosti řeky. Místo je však zarostlé, musíme vylézt z aut, abychom mezi stromy a s pomocí zvětšovací skel zahlédli tři buvolý válející se v písku u vody. Bystrozrací dokonce tvrdí, že je tam ještě kudu. Pokračujeme dál na asfaltku, kde se potkáváme se zebrami a impalami. Krátce zastavujeme na odpočívadle vybaveným sociálním zařízením a ve třičtvrtě na tři se opět vydáváme hledat zvěř.

Tentokrát máme štěstí, mimo jednotlivých impal se nechává okukovat i kudu, divoké prase, pakoň a kočkodan, které následuje velké stádo impal a menší pakoňů. Pak zase dlouho nic a když už začínáme propadat beznadějí (je půl páté), Martinovo auto před námi zastavuje u dalších dvou. Kousek od cesty se v trávě válí čtyři gepardi, jenže my máme tak trochu smůlu, protože jsme poslední. A tak se pohledem a přes objektivu může kochat pouze první řada a dlouhý Láďa, který filmuje přes střechu. Popojíždíme opět k řece, abychom zahlédli jak ji v dálce přechází buvol a na stromech u silnice orla bělohavého a jiného, který je v atlase označen jako africký rybí orel. Ještě že se Radka věnuje víc řízení než pozorování zvířat, protože jsme se málem vybourali. V jedné ze zatáček na nás vybařlo protijedoucí auto...že by to byl Evropan, který zapomněl, že tady se jezdí vlevo? V dalekohledové vzdálenosti ještě chvíli pozorujeme tři nosorožce a ve třičtvrtě na šest jsme zpátky u „recepce“. Jenže všude je zavřeno, nikde ani noha, kemp je zřejmě obsazen a tak nezbyvá než odjet hledat jiné vhodné místo na přespání. Nebyl by to ale Martin, aby si nevěděl rady. Při přejezdu řeky s příznačným názvem Black Umfolozi se ještě můžeme pokochat pohledem na dva koupající se buvolý a o kousek dál nám ušima mává na pozdrav slon. V 18,20 hodin vyjíždíme z národního parku na příšerně záplatovanou silnici. Vypadá to jako kdybychom absolvovali Rallye Afric Road, Radka si může vykrotit nejen oči a ruce, ale taky volant jen aby se špatně spraveným nebo novým dířám vyhnula. V půl osmé zastavujeme před kempem v **Richards Bay**. Už na první pohled se nám velice líbí a nabýváme dojmu, že ho máme celý pro sebe. Paní recepční se s Martinem srdečně vítá a jde nám otevřít místní obchůdek, abychom doplnili nejen potraviny, ale také tekutiny. Stavíme stany v těsné blízkosti nádherného bazénu a ti rychlejší jdou okamžitě vyzkoušet jeho vodu. V půl deváté společně - kromě dvou H (Hana+Helena) – odcházíme od městečka vyhledat restaurační zařízení. Doporučená Little Switzerland má pouze dámskou obsluhu, působí velice útulně a odhadujeme ji na úroveň naší první cenové skupiny. Klimatizace funguje tak bezvadně, že je nám až chladno. Objednáváme si opět piva a různé druhy jídel, my s Láďou jsme zvolili jehněčí kebab. Petr na oslavu svých narozenin nechal přinést na stůl po jedné lahvi červeného a bílého vína. Ve 23 hodin se ztichlými ulicemi spokojeně vracíme do kempu. Jenom Jirka byl částečně zklamán – namísto objednané tequily mu děvčata po dlouhém váhání (evidentně nevěděly co na nich chce) přinesla zřejmě odrůdu jakéhosi bolsu. U stanů se okamžitě převlékáme do plavek a spěcháme do bazénu. Je to paráda, lehnout si na záda a kochat se hvězdnatou oblohou. I když se ochladilo, neboť teploměr ukazuje pouhých 25°C. My dva odcházíme do stanu o půlnoci, od bazénu k nám doléhá smích – Petr vypráví vtipy.

CI = ujeli jsme 345 km

Neděle, 20. ledna

Přesto, že z vedlejšího stanu je už od pět hodin slyšet Petrův šepot, daří se nám vstát až v sedm hodin. Po ranní koupeli v bazénu a snídani nás Martin vede na druhý konec kempu. Kousek za plotem se do dálky táhne široká písečná pláž ohraničující **Indický oceán**. Teploměr ukazuje 35°C a tak se nikdo nebrání smocit se v chladivých vodách. Ovšem dál do velkých vln si - na rozdíl od ostatních - já, Míla a Panna Orleánská netroufáme. Ta po chvíli společně s Helenou, kterou jedna z vln pořádně prohnala, odchází a my ji hned zdrbneme. Všichni se shodujeme, že pohled na ni utvrzuje přesvědčení nestat se nikdy vegetariánem natož veganem a marně vzpomínáme, jestli jsme ji zahlédli se někdy aspoň usmát. Slanou vodu a všudypřítomný písek jdeme spláchnout rovnou do bazénu. Láďa si tu odřel nos, protože jaksi zapomněl, že plave na šířku a ne na délku a narazil do jeho stěny. Než toto nádherné místo opustíme, ještě svorně popřejeme k dnešním „narozeninám“ Míle. Má to své opodstatnění, protože přesně v tento den se před pěti lety v Keni podruhé narodila.

V 10,20 hodin odjíždíme a silnice nás vede zvlněnou rovinou s eukalyptovými lesy a třtinovými poli, které zdobí stožáry vysokého napětí. V jedenáct hodin najíždíme na placenou (17 R) dálnici směřující k údajně nejrušnějšímu přístavu v Africe Durbanu. Během jízdy doplňujeme deníky a Míla vypráví zážitky ze svého pohnutého života. Vlevo třtina, vpravo třtina a mezi ní vesnice z naprosto stejných nízkých cihlových baráček se střechami z vlnitého a většinou barevného plechu. Vše vypadá čistě a úhledně. O čtyřicet minut později znovu platíme, tentokrát pouze pět randů a vzápětí zastavujeme na půl hodiny u benzinové pumpy Shell. Přestávky využíváme nejen k výměně tekutin, ale k pořízení sendvičů na oběd. Podle ukazatelů nám do Durbanu zbývá ještě 65 kilometrů. Po dvacetiminutové jízdě je Radka nucena zaplatit další 4,50 R a ve 12,50 hod. nás kromě nápisu „Welcome to **Durban**“ vítají příšerné slumy po obou stranách silnice.

Třetí největší jihoafrické město a největší přístav země je velmi živým a turisty oblíbeným místem. Zuluové ho nazývají „Thekwini“ – místo, v němž se setkává moře a země – což dobře vystihuje jeho polohu. Durban totiž leží ve velké zátoce Indického oceánu, což z něj činí ideální přírodní přístaviště. Osadu založenou v roce 1824 pojmenovali Britové podle kapského guvernéra D'Urbana. Po vítězství nad Búry v roce 1843 bylo vznikající město přičleněno ke Kapské kolonii a začal jeho bouřlivý rozvoj.

Přestože je dnes Durban významným průmyslovým a dopravním střediskem a nejrychleji rostoucí africkou metropolí, představuje také nejdůležitější jihoafrické rekreační místo, které ročně přitahuje přes dva miliony návštěvníků. Osobitost Durbanu oživuje jedinečná směsice jeho obyvatel. Žije zde více než 500 000 Indů, 320 000 bělochů a menší počet černých a barevných obyvatel. Jednoznačně největší durbanskou atrakci pro všechny návštěvníky je proslulá Golden Mile. Zlatá Míle, široká pěší zóna táhnoucí se podél pláží, jejíž stranu odvrácenou od moře zaplňují výškové budovy, luxusní hotely, víkendové apartmány, restaurace a bary.

Ve městě Martin zastavuje u mešity, ve které právě huláká na plné pecky muezín a na prohlídku stanovuje celou hodinu. Bílou tvář nevidět, všude je to samý černoch, Martin doporučuje rozdělit se na menší skupiny, abychom nebyli tak nápadní. Nejprve procházíme rozlehlým místním bazarem (Victoria Street Market, kdysi indický trh, dnes rušné tržiště, kam chodí jednak turisté nakupovat suvenýry, ale také místní obyvatelé, kteří zde usmlouvávají ceny ryb a nejrůznějšího masa), kde se nabízí všechno možné a vládne tu děsivý nepořádek. Za zděným plotem v jeho těsné blízkosti se nachází durbanský hřbitov. Pokoušíme se zachytit na celuloidové pásky místní holče a kadeřníky, kteří své řemeslo provozují v plátěných přístřešcích. Všechny obchody jsou zavřené, výlohy ukryté za plechem nebo chráněné masivní mříží a ulice zejí prázdnotou. V podstatě není na co koukat a tak nás Martin naviguje k moři. Daří se zaparkovat obě auta v blízkosti zdejší pláže a na celé dvě hodiny jsme vypuštěni do davu. Jsou tady skutečně tisíce lidí a jak s úlevou zjišťujeme, sem tam se tu pohybují i jiné bledé tváře. S Fuhrovými a Mílou volíme procházku na nedaleké molo, Plíčkovi se jdou vykoupat. Černý durbanský lid je soustředěn na pláži a nás vzápětí fascinuje pohled na široký tmavý průvod směřující do vody. Při bližším průzkumu se ukazuje, že ho tvoří černoušci v plavkách, které v seřazeném šiku udržují zepředu i ze stran tmaví příslušníci zdejší Pobřežní hlídky. Většina (nebo dokonce všichni?) z nich zřejmě neumí plavat a tak aspoň – jak z moře přichází jedna obrovská vlna za druhou – nadšeně a s hlasitým jástem poskakují. Běda, jak někdo vybočí z davu, hned dostane ránu baseballovou pálkou nebo dokonce surfingovým prknem. Jak se později dozvídáme, Petr se k nim také připojil, ale velice rychle tento druh koupání vzdal. Má však zážitek na celý zbytek života. Je to fascinující podivaná a takovýchto živých lidských hadů je dokonce několik. Volně a samostatně se koupat je tady zřejmě zakázané, protože nikoho takového nevidíme. Na samotném nábřeží se nachází ještě řada koupališť či spíše brouzdališť pro děti, mezi kterými je však i spousta dospělých. Všechny bazény jsou přelidněné a opět jenom černým lidem, máme se skutečně na co koukat. Ozývají se však i naše žaludky a tak si z četných restaurací vybíráme klimatizované prostory Wimpy. Coly i Sprite servírované s ledem v nás jenom zašumí a teprve potom jsme schopni se věnovat jídelnímu lístku. Veroniku střevní potíže sice nutí k dietě, ale nabízenému steaku přece jen neodolá. Jirka se k jejímu výběru připojuje, Láďa s Mílou volí rybí filé a já si objednávám specialitu podniku. Jde o velký obložený hamburger a k němu kromě hranolků dostávám pohár se zmrzlinovým krémem.

V 16 hodin Durban opouštíme a přístav pozorujeme pouze z dálky během jízdy. Martin s Radkou pouze krátce zastavují u chodníku, abychom si mohli ještě vyfotit městskou radnici. Z města vyjíždíme čtvrtí luxusních vil a tak přicházíme o možnost nafilmovat nebo vyfotit slumy, které jsme viděli při příjezdu. V autě je živo, navzájem si sdělujeme nové zážitky. Vede Petr líčením koupání a převlékání společně s černými

chlapci. Sice si v Durbanu na památku nic nekoupil, ale zato si odváží pocit méněcennosti. Až do Howicku nás provází zalesněná kopcovitá krajina. V 17,45 hodin jsme před branami národního parku **Midmar** a v těsné blízkosti zdejší přehrady zahlédneme několik nosorožců. Stavíme stany asi 100 metrů od břehu jezera a se zděšením konstatujeme, že nám nejen došlo pivo, ale i pitná voda. Přinutíme Radku znovu nastartovat auto a s Fuhrovými a dvěma zástupci auta č.1 odjíždím shánět nejnütnější potraviny. Jak se ukazuje, je to óbrovský problém. Místní obchody jsou neprodyšně zavřené a strážci rezervace nás posílají do 26 km vzdáleného **Howicku**. Jenže i tam je naše pátrání dlouho marné. Nakonec u jedné ze dvou benzinových pump kupují pánové z jedničky chléb a u té druhé my s Jirkou špagety a olejovky. Veronika z bezpečnostních důvodů auto raději neopustila. S vybraným pětilitrovým kanystrem bublinkové vody máme potíže, protože prodavačka nezná jeho cenu. Musí kvůli tomu kamsi a hlavně dlouho telefonovat, takže se do kempu vracíme nejen pozdě, ale hlavně otrávení a pořádně naštvaní. Howick jsme si překřtili na Hovenpik. Do půl jedenácté (teplota klesla na 21°C) sedí naše šestka pod Jirkou nainstalovaným umělým osvětlením, ostatní už ukázněně spí. Nádherně hvězdnatá obloha posléze registruje buvolí chrápání pánské části naší výpravy.

CI = ujeli jsme 310 km

Pondělí, 21. ledna

Je znát, že se ochladilo, v noci či spíš k ránu se raději balíme do spacáků. V 7 hodin vstáváme a v osm se konají CCI. Na dnešek je naplánována prohlídka jeskyní s nástěnnými kresbami Křováků a pěší výlet do Dračích hor. Stany tudíž nebouráme, strávíme tu ještě jednu noc, i když jsme se shodli na tom, že úroveň zdejšího kempu je z těch, které jsme dosud poznali, nejhorší. Martin s Radkou vyřizují v kanceláři NP pobytové formality a po té jedeme nejdříve do „Hovenpiku“. Obchody jsou už otevřené, ale chvíli nám trvá, než najdeme osvědčený Spar, kde nám Martin dává na nákupy obvyklou půlhodinku. Dál projíždíme opět kopcovitou krajinou, některé vrcholky jsou naprosto holé, jiné porostlé listnáči nebo borovicemi. Pod nimi se táhnou pastviny s pasoucími se krávy, občas se objeví malá farma. V podstatě nic zajímavého a tak napjatě posloucháme Mílino vyprávění o prožitém a hlavně přežitém zájezdu do Keni. Městečko s krásným názvem Mooi, kde krátce zastavujeme u sociálních zařízení zdejší benziny, vypadá spíš jako rozlehlá zahrádkářská kolonie, ovšem bez jediného stromu. V 10,20 hodin pokračujeme k na obzoru se tyčícím vrcholům Dračích hor. Jak se blížíme k **Giants Castle** lesů ubývá, zato přibývá lidských obydlí v kombinaci hranatých krabic s kulatými úly, u každého je malé buď kukuřičné nebo bramborové políčko. Ze silnice si ještě vyfotíme panorama **Drakensbergu** a ve čtvrt na jednu jsme u vstupu do národního parku.

Autá zanecháváme o pár kilometrů dál na parkovišti v těsné blízkosti jakéhosi chatového střediska. Společně stoupáme kozí stezkou zarostlou buší po úbočí holého kopce k hlavní jeskyni. Nad vrcholky okolních vysokých hor (3.000 – 3.350 m n.m.) se začínají objevovat černé mraky, blíží se bouřka a než dojdeme k jeskyni, spadnou první kapky. Čeká nás tam živý zulský ukazovač, hliněná křovácká rodina a nástěnné kresby, které jsou i za pět tisíc let krásně zřetelné. Černý strážce nás vede ještě k další jeskyni, kde nám ukazuje další nástěnné malby a pak nás vypouští do volné přírody. Zatím přestalo pršet, ale naši výpravu opouští Helena s Plíčkovými, kteří se vrací k autům. Petr má nějaké zdravotní potíže, necítí se prý zrovna nejlíp (možná je to následek včerejšího koupání). My sice pokračujeme ve výstupu, ale spolu s Fuhrovými záhy necháváme ostatní daleko před sebou. Jsme přece na dovolené a není proč spěchat, odjezd byl našim hlavním vedoucím stanoven až na 17 hodinu. Pod kopcem, na který zbytek výpravy z našeho pohledu naprosto nesmyslně šplhá, se v klidu usadíme a naobědváme. No, já moc klidná nejsem, protože jediná včela, která zřejmě v Dračích horách žije, se rozhodla dělat mi společnost. Láďa musí razantně zasáhnout, abych vůbec dojedla. Kocháme se pohledem na okolní horskou krásu, je velice příjemně (28°C), ale nedá se nic dělat, čas utíká. Naše zpáteční cesta je nabitá zážitky. Nejdříve nás pronásleduje štihlý žlutý hádek s černou kresbou na hřbetě. O co je menší než my (odhadujeme jeho délku na 35 cm), o to je bojovnější. Bohužel Láďa nestihl náš (a posléze i hadův) útěk zachytit na kameru. Vynahrazuje si to o něco později na velkém pruhovaném broukovi, jásově červené (asi tři centimetrové) kobylce a její příbuzné. Ta je velká snad 12 cm a pro změnu je vyvedena v modro-červených barvách. To ovšem netušíme, že nás vzápětí ještě víc překvapí horská zmije odpočívající přímo na naší cestičce. Poklus odehnat ji hopeným kamenem moc úspěšný není, ale po chvíli se přece jen pomalu odsune do trávy. Přesto jsme velice obezřetní. Jirka inkriminované místo obchází velkým obloukem a my tři volíme přechod více než zrychlený. Nezaujatý pozorovatel by ho určitě považoval za zběsilý úprk.

V půl čtvrté se u recepce chatového střediska opět setkáváme s Plíčkovými. Kupujeme si zdejší pivo značky Hansa, které je však vyrobeno z českého chmele. Pánové konstatují, že je i chutnější (hořčí) a rozhodují se pro příště změnit značku (dosud nás uspokojovala Stella). Pomalu se začínáme přesunovat k zaparkovaným automobilům. Jdu rychleji, aby mi pivo nezteplalo a tak přicházím o další bezva zážitek. Ostatním přes silnici přecházel malý chameleón a bylo fantastické pozorovat, jak postupně podle terénu mění barvy. Jirka ho důkladně zmátl, když mu na asfaltce podstrčil pod tělo turistickou mapu a on se musel z šedivé okamžitě přebarvit. No, budu si muset počkat na videozáznam, abych viděla o co jsem přišla. Veronika je z dnešních zážitků natolik vedle, že si zapaluje dva cigarety najednou! Nad horami se opět objevují černé mraky, začíná opravdicky pršet a za deset minut pět jsme u aut všichni. Martin může vydat povel k odjezdu.

„Domů“ nás však vede jinou cestou než jsme sem přijeli. Místo kopců lemuje silnici silně zvlněná pahorkatina přeplněná rybníky. Aspoň tak to tvrdí ostatní, já se dívat z oken nemohu, protože musím dopisovat deník. Když konečně zvednu hlavu od psaní, konstatuji, že projíždíme městem Rosetta a přestalo pršet. Vlevo nás provází dvoukolejná trať, vpravo opět pastviny s krávy a čápy. Míša pečlivě a hlasitě zaznamenává na kameru každou školu kolem které projíždíme. Sice neprší, ale je zataženo a jednu chvíli dokonce vjíždíme do mlhy. V půl sedmé zastavujeme u silnice u zděného krámků s hrdým názvem Lidgetton Cash Store. Jeho vzezření a okolí působí natolik nevábým dojmem, že dámská část osazenstva našeho auta jeho návštěvu striktně odmítá. Láďa odtamtud během okamžiku vychází s lakonickým sdělením, že tam mají h..... Evidentně to je pravda, protože i ostatní jsou venku do pěti minut a urychleně odjíždíme. Jsme nepoučitelní, Martin chce zkusit štěstí v Howicku. Na rozdíl od dnešního rána tu však není ani noha a Spar je zřejmě už hodně dlouho zavřený. V jediném ještě otevřeném obchůdku kupujeme aspoň led do cool-boxu a vedle v pekárně dvě opečená kuřata (jedno za 29 R). Ve čtvrt na osm jsme zpátky v kempu, po chvíli se na stole hromadí kosti a kostičky a večeři si každý moc pochvaluje. Obzvláště když ji může zapít vychlazeným pivem. Večerní posezení provází drobný déšť a zřejmě i díky horské procházce je po desáté hodině v našem táboře naprostý klid.

CI = ujeli jsme 238 km

Úterý, 22. ledna

Budíček je tentokrát už v 6 hodin, CCI v půl osmé a ve třičtvrtě na osm odjíždíme. Teploměr ukazuje 23°C, Dnes nás čeká dlouhý přejezd do East Londonu a naši chlapci se na něj přepravují nejen duševně, ale i vnitřně konzumací piva. První půlhodinová zastávka je v Pietermaritzburgu u nákupního střediska Spar. Projíždíme krajem farmářů a lesních školek, podruhé krátce zastavujeme u příšerné neznámkové benzínky pouze na vypuštění tekutin. Pobyt v příslušné kabině je tak na jedno nadechnutí. Další cesta vede mezi zelenými kopci buď docela holými nebo porostlými eukalypty. Radka nám pouští kazetu s Felixem Holzmanem, abychom z té jednotvárnosti neusnuli. Silnice je sice kvalitní, ale pouze jednoproudá a naložené nákladáky strašně zdržují. Vlevo krásy, vpravo krásy, občasně rozptýlení poskytují pouze průjezdy černošskými vesnicemi. Stoupáme směrem na **Kokstad**, eukalypty vystřídaly borovice a máme možnost obdivovat turecké lesní hospodářství – obrovské vykáceny plochy, ale nikde nic nově vysázeného. Ve třičtvrtě na dvanáct jsme v Kokstadu, kde zastavujeme u lepší benzínové pumpy na úlevu i občerstvení a po obvyklé půlhodině pokračujeme dále. Venkovní teplota dosáhla 40°C.

Kolem nás jsou vedrem rozpraskané hole kopce, hliněné chatrče, chatky a úly černého lidu. Ti movitější (nebo pořádnější?) je mají natřeny barvami. Převládá křiklavě zelená, následovaná růžovou, žlutou a bílou. Kvalita silnice se horší, v rozteklém asfaltu jsou díry vidět až na poslední chvíli a péra našich autíček dostávají řádně zabrat. Přejíždíme řeku Tina a ve 14,10 hod. tankujeme pohonné hmoty v příšerném černošském městě **Quombo**. Záchody tu velice vzdáleně připomínají naše suché. Ovšem obsluha stojanů dokonce rozkývává naše auto, aby se do něj vešlo víc benzínu. Další město, kterým projíždíme (a fotíme) má nejen krásně čitelné jméno **Umtata** (I když je to dnes poměrně velké město a rychle se rozvíjí, pamětihodností tady návštěvník moc nenajde. Zajímavé je snad jen to, že odsud pochází bývalý jihoafrický prezident Nelson Mandela a často zde užíval svého důchodu). Krajina se začíná narovnávat a stává se z ní jedna velká pastvina. Na rozdíl od lidí jsou pasoucí se kozy a krávy všech možných barev. Ve čtyři hodiny odpoledne si naše útroby vynutí další krátkou přestávku u čerpací stanice Total Idutywa a o hodinu později zastavujeme ve městě Butterworth nakoupit pivo (plechovkový Castle Lager = 3,20 R) a led. Vjíždíme opět do zalesněné kopcovité a tentokrát skalnaté krajiny. Podél silnice vede úzkokolejka, ale zahlédnout nějaký vláček se nám nedaří. Nebe se zatáhlo, nad námi visí nacucaná šedivá mračna, ale našťastí vlhne jenom vzduch v autě. Koupili jsme tři kartony piva a do cool-boxu se vejdu jenom dva, zbytek se „musí vypít aby nezteplal“. Začíná drobně mrholit.

V šest hodin odbočujeme z hlavní silnice na **Cintsu** a během pěti minut vidíme před sebou moře. V 18,15 hodin zastavujeme u soukromého kempu Glen Muir Estates a po vystoupení z auta se ocitáme v prádelně, kterou tu vytváří vlhký mořský vzduch a dusno. Po stavbě stanů jdeme jednotlivě i po skupinkách obhlédnout kemp i nejbližší okolí. Objevujeme, že oceán máme za humny a silní jedinci (voda je hodně studená) se stihnou i vykoupat. Velké pobavení nám způsobuje návštěva kempových sociálních zařízení. Naše WC je laděno do růžové a pánské do modré barvy. Rezervoáry a mísy jsou zakryty kytičkovými povlaky s volánky, které rámuji zrcadla a dokonce i odpadkové koše. Ovšem základní věc jakou je toaletní papír všude chybí. Dnešní večeře je rozdělena na tři etapy. V té první máme všichni slepičí polévku, ve druhé dostáváme já s Petrem a Veronikou špagety v rajské omáčce a třetí se zúčastňují Míša, Jirka a Láďa, kteří mají místo špaget fazole. Následuje obvyklé večerní posezení, tentokrát pod lampou veřejného osvětlení. Připojují se k nám i naši vodiči a posádka prvního vozu, pochopitelně (?) bez dvou H. V deset hodin, kdy se rozcházíme do stanů, ukazuje teploměr 29°C.

CI = ujeli jsme 621 km

Středa, 23. ledna

Zatímco my vstáváme v 7 hodin, někteří se už stačili vykoupat v moři a Míla sbírá mušličky a škebličky dokonce od 5 hodin. Odjezd je sice stanoven až na devátou, ale naše šestka jako obvykle finišuje až na poslední chvíli. Zdá se, že Petrovy zdravotní potíže jsou na ústupu. Je sice teplo (28°C), ale zataženo. Po CCI

opouštíme v 9,15 hodin kemp a pokračujeme v jízdě na **East London**, kam přijíždíme v 10 hodin. Na prohlídku města máme dvě hodiny (psaný průvodce uvádí, že samotné město ležící u ústí řeky Buffalo River toho nemá mnoho co nabídnout) a nejdříve se pod vedením Radky společně navštívíme informační centrum. Po získání mapky se naše šestice vydává nejdříve zdokumentovat pěknou městskou radnici, potom na poštu a vzhledem k tomu, že je čas oběda, končíme své putování v restauraci. Plíčkovi si dopřávají jakousi zdejší specialitu, Láďa černé houby, Jirka hovězí beef a my s Veronikou skromně zůstáváme u klasiky – kuřecí řízek v syrové omáčce. Je to jedlé, chutné a levné, odcházíme všichni zcela uspokojeni.

Sluníčko zvítězilo nad mraky a začíná docela připalovat. Martin nás z města vyváží na **Kidds Beach**, ale oceán bouří a tak zamýšlené koupání se mění na hodinové skákání ve vlnách. Zapomněla jsem si vyndat z kufru plavky a tak se této zábavy neúčastním. A nejsem sama. Fuhrovi vymezenou dobu tráví v přilehlém restauračním zařízení Ivan's family restaurant & pub. Obě H se procházejí po pobřeží a Míla plave v „kačáku“ (ohraničený přírodní bazén vybudovaný mezi kameny). Usazují se v betonovém odpočívadle, kde chráněna před větrem i sluníčkem pozorují dění okolo. Objevuje se Míša nešťastná z toho, že jí zřejmě přestala fungovat kamera. Jak to tak vypadá, veškeré filmování bude na Láďovi. Vlnoví skákači se vrací a ve 13,40 hodin přejíždíme na jinou pláž. Radka měřila i teplotu vody, prý měla 23°C. Míjíme rozlehlé pastviny, které jsou posety stovkami termištů. Ve 14,20 hodin odbočujeme na sice kamenitou, ale značně prašnou cestu vedoucí k „Caravan parku“ pojmenovanému docela prozaicky **Hamburg**. Celých 19 km se po ní kodrcáme k široké písčité pláži, táhnoucí se do dálky. Jsme na ní daleko široko sami a česká komunita se může ve vlnách vyřádit podle libosti. Míša je už zase v pohodě, dokonce je přímo nadšená. Petra z jedničky pro změnu zlobila u kamery baterie (vydržela maximálně 4 minuty), přestal tedy filmovat a soustředil se zcela na „výrobu“ diapozitivů. Vyzkoušeli tedy zda se Míšina baterie hodí k Petrově kameře a ono to šlo!

V 15,50 hodin vodní radovánky končí a odjíždíme. Po hodinové jízdě Martin odbočuje na jinou prašnou silnici (směrovka míří na Peddie), prý je to nejbližší cesta vedoucí k hlavní silnici. Vedle malé benzinové pumpy stojí obchod s pivem, doplňujeme tedy zásoby a pokračujeme kopcovitou krajinou plnou kaktusových sukulentů směrem na **Grahamstawn**.

V 17,55 hodin zastavujeme před branou soukromé farmy. Majitel se vítá s Martinem a my dostáváme pokyn vyndat si nejnnutnější věci na přespaní v buši. Před domem stojí dva otevřené terénní vozy, na jejichž korby se musíme vtěsnat nejen my, ale i naše zavazadla. Za strašlivého rachotu a smradu z výfuků jsme odváženi cestou necestou asi dva kilometry a do toho začíná drobně, ale vytrvale pršet. Konečně zastavujeme na jakési planince u napajedla s naprosto hnědou vodou. Kromě farmářovy rodiny, sousedů a černé služebné nás čeká prostřený dlouhý stůl ozdobený svíčkami, obdélníkové otevřené ohniště na kterém se něco vaří ve čtyřech železných kotlích a velký táborák. Připravené příbory zabalené v ubrousku jsou prý převázány kančimi štětini. Na uvítanou každý dostáváme sklenici docela chutného domácího ovocného vína.

Přesto, že déšť neustává, pouští se všichni – až na nás dva s Láďou – do stavení stanů. My čekáme, jestli se počasí přece jen neumoudří. Jedna z žen nás zatím informuje, že první kotel obsahuje typické černošské jídlo, což je kukuřično-fazolová kaše, kterou nám polijí sosem – omáčkou ze čtvrtého. Ve druhém se vaří skopové maso a ve třetím impala spolu se zeleninou, houbami a švestkami. A tohle všechno budeme muset zkonsumovat! No, prý nám kousek dál v buši připravili i suchý záchod a sprchu, tak to snad přežijeme. V sedm hodin se začíná šefit, déšť neustává a tak jdeme na promočený terén postavit stan i my. O půl hodiny později dostáváme prázdné talíře, na které je nám postupně nakládán obsah všech čtyř kotlů. Je to zajímavé a dokonce i jedlé a většina z nás si jde přidat. Přesto se určitě ještě dostane i na další bílé osadníky, kteří sem ve dvou autech přijeli. Jako zákusek nám černoška přináší velkou mísu, ve které jsou naskládány opuncie a kousky ananasu a červeného melounu. Martin nám sděluje, že s ohledem na počasí se pojede na safari až ráno. Zájemci budou muset vstát v půl páté, ostatní si mohou přispat až do sedmi hodin.

Jenže ve 21 hodin se situace opět mění, protože přestává pršet. Kdo chce, může se naskládat do dvou přistavených landowerů a vyrazit do noci. Jedno z aut je „sedací“ (v něm sem byla dopravena naše parta), ve druhém se bude muset stát. Kromě Fuhrových se hlásí všichni a tak je v „našem“ autě nahradí Jarda s Frantou a Láďu, který se rozhodl pro jízdu ve stoje, Hanka. Už po chvíli se však začínáme dohadovat, jestli by skutečně nebylo lepší stát. Auto se kymácí a skáče, máme co dělat se udržet a určitě nám tu a tam přibude i nějaká ta modřina. Ve světle ručních reflektorů našich průvodců máme možnost vidět impaly jednotlivě i ve stádech, jejich tmavší odrůdu antilopy skákavé, lessoně, ovce, krávy, dvě sovy a malé zvířátko připomínající klokana. Bylo by to krásné, kdyby opět nezačalo pršet. Projíždíme zřejmě několika sousedními farmami (odemykají a zamykají se různé brány a branky), ale nejhorší je delší přejezd po hlavní silnici, kde to sice řidiči rozpálí, ale v tu chvíli zintenzívní i déšť. Cesta vede mimo jiné pod dráty elektrického vedení, které si na rozdíl od nás, v dešti nahlas zpívají. V půl jedenácté se vracíme na naše tábořiště a jsme rádi, že jsme jízdu přežili. Na tento den či spíše večer skutečně nezapomeneme. Marně se snažíme u ohně usušit – skoro suchá polovina těla při obratu okamžitě provlhná. Jirka, který neumí žádnou cizí řeč natož anglicky, se živě baví s přítomnými farmáři (že by zapůsobila vypitá whisky a čtyři piva?). V jedenáct hodin se rozcházíme do mokřých stanů.

CI = našimi auty jsme ujeli 257 km

Čtvrtek, 24. ledna

Celá noc pršela a ani ráno se na tomto stavu nic nemění, navíc je chladno - teploměr ukazuje 19°C. V půl sedmé nás budí živý hovor z nedaleko stojícího stanu rodiny Plíčeků a pochopitelně i naše organismy. Suchý záchod je také naprosto mokrý a jenom etika nám nedovolí zachytit zdejší posezení s deštníkem nad hlavou. Pokoušíme se před deštěm ochránit alespoň spacáky a fotopřístroje, ale je to houby platné. Mokra je venku, mokra je uvnitř, mokra je všude. V půl osmé přijíždí náš rezavý kabriolet, na mokrou a zablácenou plošinu stěhuje nejdříve své saky paky posádka našeho auta. Jde to ztěžka, naše zavazadla nabyla na objemu, horko těžko se tam skládáme i my. Dokodrcat se k farmářovu domu, vybalit na terasu a auto se vrací pro ostatní. Někteří z nás se převlékají do suchého, pán domu nám přináší teplou kávu a pak nakládáme naše věci do auta, abychom uvolnili místo pro posádku jedničky. V 9 hodin se s našimi hostiteli loučíme.

Vyjíždíme nejen do deště, ale posléze i do mlhy. O půl hodiny později zastavujeme v Grahamstadu před nákupním střediskem Spar nakoupit potraviny, pití a něco málo k snídani. Na farmě nebyl na jídlo ani čas ani místo. Po půlhodině odjíždíme, déšť zvolna ustává a začíná se oteplovat. Nebo že by to bylo tím, že si v autě přitápíme? Je 10,20 hodin a zůstáváme stát na krajnici, protože nám došel benzín. Martinovo auto se k nám po dlouhých deseti minutách vrací a nezbyvá, než aby nám zajel do Grahamstadu pro pohonné hmoty, protože nikde blíž žádná benzínová pumpa není. Čekání si krátíme sušením nejnужnějších a nejsnáze dostupnějších věcí na svodidlech. Máme čas si uvařit i kávu, zakouřit si a čekat a čekat. Konečně ve 12 hodin jsou zpátky – čtyři kilometry před městem došel benzín i jim. Museli stopovat a kromě benzínu koupit i hadici na přečerpání pohonných hmot. Obětujeme jednu PET láhev a pětilitrový kanystr od vody, abychom mohli alespoň částečně naplnit naši prázdnou nádrž a ve 12,10 hodin můžeme pokračovat v jízdě směr Port Elizabeth. O půl hodiny později vyjíždíme do další vlny deště a ve 13 hodin můžeme konečně zastavit u benzínové pumpy. Odjíždíme s plnými nádržemi, písečné duny vlevo tvoří umělou hranici Slunečného pobřeží s pěknými v tuto dobu však prázdnými víkendovými domky a haciendami. Černé dešťové mraky visí snad dvacet metrů nad oceánem a déšť, který nás stále provází, se mění v pořádný slejvák.

V půl druhé projíždíme velice pěkné, čisté a upravené město – **Port Elizabeth**, které tvoří převážně výstavné vily s bazény a pečlivě upravenými zahradami. Několik obyvatel, které zahlédneme, je bílé pleti.

Největší město provincie a páté největší město Jižní Afriky. Zajímavá je sama historie jeho vzniku. V roce 1820 mu dali jméno první britští kolonisté. Ty v roce 1858 následovali příslušníci Německé legie, kteří bojovali v Krymské válce. To je také důvod, proč se zde dodnes vyskytují názvy jako například Hamburg či Berlín. Navzdory tomu, že se Port Elizabeth (či P.E., jak to často Jihoafričané zkracují) někdy říká „jihoafrický Detroit“, mnozí ho považují za místo, kde se dá dobře odpočívat – a to navzdory tomu, že zdejší ekonomické problémy zde v posledních letech zvýšily hladinu kriminality. Může za to dobrá poloha při březích Algoa Bay, kde Bartolomeo Dias při své objevné cestě v roce 1488 rovněž přistál, ale i pověst města, které dokáže poskytnout dobrou prázdninovou zábavu.

Vpravo podél silnice se táhne vápencové pohoří Grootwinterhoekberge, vlevo rovina, za kterou se dá tušit oceán. Ve 14,25 hodin konečně přestává pršet. Krajina vlevo se moc nemění, pouze se trochu zvlhčila, vpravo vystředalo vápenec pohoří Kouga mountains, jehož ostré vrcholky připomínají Vysoké Tatry. Míle a Jirkovi o tom budeme muset vyprávět, protože oba spí jako dudci.

V 15 hodin zastavujeme na parkovišti národního parku **Tsitsikamma** (Tsitsikamma National Park je přírodní rezervace zahrnující pás pobřeží v délce 80 km a široký přes 5 km, do něhož patří i poslední prales na jihu Afriky. Tajemným názvem „Tsitsikamma“ označovali Sanové „průzračnou vodu“).

Prkenná naučná stezka nás vede k 800 let starému a strážně vysokému cedrovému stromu (žlutodřev kapský) a potom k jeho před osmi lety padlému bráškovi. Zdržíme se zde 25 minut a poté popojíždíme deset kilometrů, abychom zaparkovali v těsné blízkosti Indického oceánu na místě zvaném **Storms River Mounth**. Naskytá se nám pohled na obrovské vlny tříštící se o skalnaté pobřeží a nikdo neodolá, aby si tu nádheru nezdokumentoval. Máme hodinu a půl na poznávání a tak se podle Martinových pokynů noříme do deštného pralesa plného lián a groteskně propletených kořenů. Dřevěný chodníček vede po vrstevnici a končí u zavěšeného mostu přes ústí řeky Storm.

Překonávám sama sebe a statečně (ovšem velice pomalu a opatrně) ho přecházím oběma směry. Jenom když ho Láďa schválně rozhoupe neprojevují žádné nadšení, spíš naopak – řvu jako pavíán (mohu si to dovolit, řeka můj ryk stejně přehluší). Při zpáteční cestě potkáváme skupinku našich v čele s Martinem, který nám oznamuje změnu původního plánu. Dál už nepojedeme a přespíme ve zdejším kempu v těsné blízkosti oceánu. Míša už stačila zjistit, že tam jsou automatické pračky i sušičky a naši pánové mají v tu ránu jasno - po příjezdu do kempu se děvčata postarají o špinavé prádlo a chlapci o cool-box!

Obtěžkány igelitovými taškami odcházíme s Míšou (Veronika se k nám později také připojuje) do prádelny. Litujeme, že s sebou nemáme fotoaparáty, protože cestou na nás z malého příkopu juká vydra. Naplňujeme postupně tři pračky (dvě bílou a jednu barevnou špinou), ovšem jedna prací doba představuje celou půlhodinu a doba sušení je ještě o něco delší. A tak se vracíme v půl osmé, kdy už celá naše skupina (až na obvyklé výjimky) odchází do nedaleké restaurace na večeři, s vlhkým prádlem. Poslední stále pracující sušičku nám hlídá (a prádlo vyndá) Radka s tím, že přijde na večeři později. Holt se bude muset ještě dosušovat po jídle. Naštěstí naši hoši kromě „péče“ o chladicí box stihli postavit i stany a tak spěcháme za ostatními. Při vstupu do restauračního zařízení registruji, že ačkoliv je obsazeno asi osm stolů, vládne zde

posvátné ticho přerušované jenom cinkáním příborů a podbarvené nevtíravou reprodukovanou melodií. Tato situace se příchodem naší 14-ti členné společnosti během okamžiku mění. U obou stolů mluví jeden přes druhého, hudbu není slyšet a netrvá dlouho a jsme v restauraci sami. Ke stolu, který obsadila naše posádka, přichází černá číšnice a představuje se jako Ann. (Míša ji v tu ránu překřtí na Aničku). Na jídelním lístku převládají rybí speciality a všichni, kromě Míly a mne, si je objednávají. Míla volí hovězí závitky se šunkou a vejcem, mě ostatní doporučují hovězí steak. Posléze mi Anička přináší obrovský vysoký flák masa politý jakousi červenohnědou omáčkou. Po prvním řezu zjišťuji, že je uvnitř ještě krvavý a tak si ho nechávám dopéci. Přesto můj žaludek nejeví žádné nadšení, ale stálo to 60 R (je tu zatím nejdráž), musím být statečná. Na rozdíl od ostatních jsem spokojená až když po 22 hodině odcházíme. Pro naši šestku nastává druhá směna, jde se dosušovat prádlo a Míša dobíjet mobil i baterii do kamery. Připojují se k nám ještě Martin s Radkou (praly se i jejich spodky a svršky), ale oba posíláme záhy na kutě, aby si jako řidiči pořádně odpočinuli. Petr zlobí – mačká na dobíječe „čudlík“, aby se nabíjená baterka vybila a Míša je na mrtvici. Nakonec v prádelně zůstává jenom hezčí polovina naší šestky hlídaná Jirkou, protože Láďa s Petrem takticky (a hlavně potichu) zmizeli do stanů. Končíme těsně před půlnocí.

CI = ujeli jsme 399 km

Pátek, 25. ledna

Petr nás budí v půl šesté, ale přesto máme co dělat, abychom se stihli nasnídat a do sedmi hodin všechno sbalit. Ještě že Míša je na rozdíl ode mne i Veroniky čilá hned po ránu a stačí pro všechny uvařit čaj i kávu. CCI se za naši partu zúčastňuje aspoň Láďa. Deset minut po sedmé hodině se s tímto krásným kusem přírody loučíme.

Naším nejbližším cílem je **Knysna**, kde v půl deváté čerpáme pohonné hmoty. Na začátku města jsme sice viděli obvyklé slumy, ale samotné je velice pěkné, působí až evropským dojmem a většinu obyvatel tvoří bílí. Alespoň tak se to jeví při pohledu z oken našeho automobilu. Projíždíme nádhernou hornatou krajinou a přeje nám i počasí, protože není žádné vedro. Teplotu musíme ode dneška pouze odhadovat, Radce se ráno podařilo rozbít teploměr. Vlevo nás provází oceán, vpravo řeka a v zalesněných skalnatých stráních roztroušená víkendová obydlí. Rekreační oblast jako vyšitá. Deset minut po deváté hodině krátce zastavujeme na vyhlídce na Indický oceán a ústí řeky Kaaimans, které přetíná železniční most a jejíž voda má barvu černého kafe. Vrcholky hor zdobí bílé mráčky, blankytně modrá obloha, příkopy podél dálnice plné různobarevných květů – kýč nad kýč, ale nádherný. Projíždíme další pěkné město George a Jirka je na něj patřičně hrdý. Máme dojem, že jsme ve Švýcarsku. Dokonce začínáme stoupat do horského průsmyku Quentiqua ve výšce 800 m n.m. Před autem nám přes cestu přebíhá stádo paviánů a najednou se podél silnice objevují chmelnice, nad kterými ční skalnaté vrcholky. Je to fantastický pohled. Po pár kilometrech se však krajina rapidně změní – vysušená vegetace, holé kopce, buš, pastviny a na nich se důstojně prochází pštrosi. A o kus dál další změna – tentokrát jsou dokola samá vřesoviště a terén připomíná měsíční krajinu. Deset minut po desáté projíždíme městem **Oudtshoorn** (jihoafrické středisko chovu pštrosů, kteří se dříve chovali především kvůli peří a dnes spíše kvůli zdravému masu, které téměř neobsahuje cholesterol), míříme směrem na jeskyně **Cango Caves**. Ve všech městech je na zdejších obydlích (o domech se moc mluvit nedá) znát anglický, holandský nebo francouzský styl. Podél silnice nabízejí černí prodavači pro změnu vejce, peří a další pštrosí výrobky. V ohradách u jednotlivých farem se pohybují samí pštrosi, jenom sem tam se mihnou krávy případně pár koní.

Silnice se opět stáčí do skal, projíždíme hlubokým úzkým údolím a v 10,45 hodin zastavujeme na parkovišti v těsné blízkosti jeskyně. Máme štěstí, prohlídka začíná v 11 hodin a následující hodinu procházíme rozsáhlými prostory s nádhernou stalagmitovou, stalagtitovou i stalagnátovou výzdobou. Odjezd byl sice stanoven na půl jednu, ale není možné ji dodržet. Plíčkovi s Fuhrovými se šli najíst do zdejší restaurace a obsluha má jako obvykle na rozdíl od nás dost času. My dva držíme hladovku (bylo nám jasné, že během půlhodiny se to nedá stihnout) a nejsme sami, jiní stihli zhltnout aspoň sendvič. Nakonec odjíždíme až v jednu hodinu.

Po dvaceti minutách jízdy Martinovo auto zahýbá do bran pštrosí farmy **Ostrich**. Zaplatíme vstupné 25 R a poté absolvujeme nejdříve živý výklad spojený s prohlídkou malé výstavy a pštrosí líhně. Jako perličku se například dozvídáme, že uvařit pštrosí vejce na měkko trvá celé dvě hodiny. Kustod s modrým pštrosím pérem za kloboukem nás vede k ohradám, kde kromě pštrosů chovají – zřejmě ale jen pro srovnání – i emu. Rozdává nám i trochu kukuřice, abychom mohli jednoho ze pštrosů nakrmit. Můžeme se nejen mezi pštrosy procházet (neublíží, jenom nás zvědavě pozorují), ale také přejít po hromádce vajec, abychom si vyzkoušeli, co vydrží (jedno váží cca 1,5 kg a skořápka přežije až 120 kg zátěž). Samice dokáže snést až 16 vajec, které jí odebírají ...v hnízdě však nesmí zůstat méně než tři vejce, protože jinak by se do něj už nevrátila. Prohlídku končíme v ohradě s malou dřevěnou tribunou. Ti odvážnější si tam vyzkouší sednout na živého ptáka a nejobdávnější se na něm mohou i projet. Všichni zainteresovaní přežijí v pořádku, jenom Petr z jedničky padá a pořádně si odře loket.

Deset minut před třetí odjíždíme a zastavujeme hned v prvním městečku Outhoorn před Sparem. Po dlouhé době nás zase nepříjemně otravují žebrající černí kluci a kazí dobrý dojem, který jsme si kromě potravin ze Sparu odnášeli. Míša uvnitř dokonce filmovala a černá manažerka z toho byla tak natěšená, že

dokonce nabízela obstarání ledu, který oni nevedou. Nakonec pustila děvčata na soukromé WC vedle její kanceláře v 1. patře. O led se zatím postaral Jirka a my s Láďou se konečně naobědvali – je půl čtvrté.

A jede se dál. Krajina ztrácí nejen na přitažlivosti, ale hlavně zajímavosti a tak někteří členové posádky usínají. Míříme přes Mossel Bay na Střelkový mys a ke slovu se konečně dostávají i české kazety. Projíždíme pohořím Outeniekwaberger a ve výšce 860 m n.m. překonáváme průsmyk Robinson Pass. Dál odbočujeme vlevo přes řeku Hartenbos na dálnici N 2 vedoucí ke Kapskému městu. Desetiminutové zastavení u benzinové pumpy na výměnu tekutin se trochu protáhlo, neboť Fuhrovi si u pultu Wimpy objednali jednu porci hranolků. Zaměstnanci po jejich objednávce zřejmě teprve začali škrábat brambory. Atmosféru v autě oživí vášnivá diskuse na téma Střelkový mys – soutok dvou oceánů. Míla přichází se svou troškou do mlýna prohlášením, že se nejedná o soutok, ale sliv. V 18,45 hodin sjíždíme z dálnice na Bredasdorp. Terén kolem silnice je kamenitý se sporými náznaky vegetace. Sem tam se objeví nějaká farma, stádo ovcí nebo krav, nic moc na koukání a navíc začíná pršet.

V 19,55 jsme v kempu **Struisbaai**, který je od bouřícího oceánu oddělen pouze betonovou zdí. Je zima a šíleně tu fouká, najít závětrné místo je přímo nemožné a postavit stan velký problém. Také tu žádný jiný stan nestojí, pouze vzadu pár zděných bungalovů a i ty vypadají, že jsou minimálně obsazeny. Vypadá to tu jako na obrovském fotbalovém hřišti, uprostřed kterého stojí sociální zařízení. Většina se snaží schovat stany za bungalovy, ale moc to platné není. Naše šestka posléze obsazuje verandu bungalovu č.1, abychom se mohli alespoň v relativním klidu navečeřet (hrášková polévka, vídeňské párky tentokrát dokonce s hořčicí). Míša s lahví becherovky přepadává dva bílé rybáře ubytované v druhém bungalovu pod záminkou dobytí baterie do kamery. Jejich národnost sice nezjistila, ale úspěch slavila. Pánové slíbili, že jí nabitou baterii až budou ráno ve čtyři hodiny odjíždět, dají do a nebo ke stanu. Máme smůlu (nebo štěstí?) v půl jedenácté přijíždí dvě auta s novými obyvateli bungalovu č.1 (vypadají na Araby) a nám nezbyvá než jít spát. **CI = ujeli jsme 642 km**

Sobota, 26. ledna

Dnešní noc opět patří k těm nejnepříjemnějším – vítr lomcuje stany, které jsou bez přestání napadány deštěm a ráno nevypadá o nic růžověji. Urychleně balíme a CCI jsou velice krátké, na větrném a chladném vzduchu se nikomu nechce moc dlouho stát. V přijímací kanceláři nikdo není, budeme se sem muset vrátit.

Odjíždíme, abychom v 7,30 hodin dobyli nejjižnější bod Afriky, **Střelkový mys** - Cape Agulhas (L'Agulhas /Střelka/ – tak totiž nazývali portugalsí mořeplavci místo, kde střelky jejich kompasů ukazovaly přímo na sever. Ve stejnojmenné osadě se nachází maják postavený již roku 1848), i když momentálně má každý pocit, že se spíš nacházíme v blízkosti Severního pólu. K tomu však podle ukazatele odsud chybí celých 13.882 km, kdežto na Jižní zbývá jenom 6.135 km. Například Londýn je vzdálen 9.797 km, New York 12.745 km, Honolulu 18.499 km a Nový Zéland 11.174 km. Prahu jsme neobjevili. Oba oceány Indický i Atlantský bouří a ohromné vlny se rozbíjejí o skaliska. Sem tam je vidět rybáře, ovšem koupat se nebo alespoň smočit nohy ve vodě se rozhodně nedá.

Vracíme se do města, nejdříve nakoupit v místním supermarketu a potom do kanceláře kempu zaplatit a odevzdat klíče od sociálních zařízení a v půl osmé toto větrné místo definitivně opouštíme. Projíždíme přímořské rekreační oblasti abychom vzápětí vjeli do údolí, kde se zřejmě intenzivně věnují vinařství. Podél silnice jedna vinice vedle druhé a nad nimi olysalé kopce. Jen údolí opustíme obklopí nás jen a jen buš. Vpravo na úbočí vysoké hory zahlédneme obrovskou plochu vypáleného lesa, vpravo máme Atlantský oceán, Míjíme další malebné rekreační městečko **Hermanus** (kdysi to byla malá rybářská vesnice, dnes je to hlavní rekreační středisko na celém zdejší pobřeží, které se táhne v délce téměř deset kilometrů. Oblíbené je především mezi Jihoafričany a má dobré podmínky k téměř všem druhům vodní zábavy), ve kterém se pohybují převážně bílí. Podle místních nápisů a názvů usuzujeme, že tu původně žili Italové. I když venkovní štíty některých obydlí spíš připomínají jihočeské vesnice.

V 10,45 hod. zastavujeme na vyhlídce na záliv **False Bay** a rekreační města Strand a Gordon's Bay.

Samotný False Bay, poměrně hluboký okrouhlý záliv, který má v průměru kolem třiceti kilometrů, odděluje od otevřeného moře Kapský poloostrov. Ohraničují ho dva výrazné pevninské výběžky – známý Cape Point na západě a Cape Hangklip na východě. Jméno dostal záliv údajně podle toho, že první mořeplavci, když cestovali z východu, si oba výběžky pletli a vplouvali do zálivu v domněnku, že Afriku již mají za sebou a míří rovnou k severu. Dnes jsou vody zálivu oblíbeným místem pro provozování vodních sportů a patří mezi nejlepší oblasti pro pozorování velryb.

Na parkovišti pochopitelně nechybí stánky se suvenýry. Fuhrovi neodolají, aby si nekoupili další hudební nástroj a Míša plátěný obrázek na stěnu. O hodinu později jsme na okraji městečka Muizenberg a vzápětí zastavujeme v kempu **Zandvlei**. Stavíme stany, obědváme a ve 13 hodin se konají druhé CCI. Martin nás seznamuje s odpoledním programem a o deset minut později ho začínáme realizovat. Nejdříve pohledem z automobilů zjišťujeme, že Muizenberg je vyloženě přímořské letovisko plné aut, lidí a koupajících se černých těl. Tady se ale této činnosti věnují jednotlivě, průvody se nekonají. Na krásných vlnách jezdí spousta surfařů, všude je rušno, asi to bude tím, že je víkend.

Objíždíme celý Falešný záliv a na jeho konci ve **Fish Hoeku** odbočujeme na parkoviště u malé továrny na zpracování polodrahokamů. Pod nohama nám křupou rozdrčené barevné kamínky. Tovární prostory si prohlédneme každý individuálně. Je sobota, pochopitelně se tu nepracuje až na tři černošky, které vsazují

červená „sklíčka“ do větví zlatých stromů (příšerný, ale zřejmě drahý kýč). Na továrním dvoře vybudovali pro turisty umělou jeskyni i s malým vodopádem a potůčkem.

Cestičky kolem jsou vystlány statisíci polodrahokamů různých velikostí i barev a tato pohádková zahrádka končí výstavkou kamenů, ze kterých se polodrahokamy dobývají. V malé budce si kupujeme prázdné igelitové sáčky nebo kelímky (9 – 15 R podle velikosti) a z davu padá poznámka, že se jedná o prověrku hamižnosti. Po jejich zakoupení se totiž můžeme vrhnout na cestičkový samosběr a tak vzápětí každý zapomene na slušné vychování a hrabe a sbírá a mamoní dokud není sáček případně kelímek plný. Lační jedinci si zakoupili i sáčky dva. Nedá se ale nic dělat, ve 14,40 hod. jedeme dál.

Popojedeme však jenom o pár set metrů dál do zátoky pojmenované **Boulder's Beach** (česky „balvany“ - prudký sráz pod silnicí končí malými zátokami mezi velkými balvany). Zastavujeme u chodníku v nenápadné vilové čtvrti, Martin nás vede k ohraničené pláži u oceánu a dává nám volno do 16 hod. Po zaplacení vstupného 10 R máme totiž dvě možnosti, buď se věnovat rovnou koupání a nebo se kousek projít a seznámit se se zdejší raritou tučňáky obrýlenými (kolonie čítá kolem tisícovky jedinců a zdržuje se zde od konce osmdesátých let). Pochopitelně s Láďou volíme druhou možnost a nelitujeme. Jsou jich tu stovky a jsou prakticky všude ať už v křovinách přímo u cesty nebo na písku a kamenech u vody. Vůbec jim nevádí člověčí společnost – leží, stojí, chodí a plavou mezi nimi naprosto bez obav. Je to fantastická podívaná, když důstojně kráčí do vody nebo vycházejí na břeh. Zuřivá reportérka Míša (asi jí budeme muset překřtít na Kišovou) filmuje na všechny čtyři strany. Mají s Petrem smůlu na optiku – pro změnu jim fotoaparát odmítá převíjet film. Moc se nám tu líbí, dokonce si stačíme i vykoupat, ale čas je neúprosný, dnes nás ještě čeká **Mys dobré naděje** a tak nezbyvá než se vrátit do našich dopravních prostředků.

*První, kdo obeplul nejjihnější výspu Afriky byl počátkem roku 1488 portugalský mořeplavec Bartolomeo Dias při hledání cesty do Indie a dal mu název Bouřlivý mys. Na mys Dobré naděje ho přejmenoval portugalský král Jan II. z radosti nad otevřením vodní cesty do Indie. Rezervace Cape of Good Hope Nature Reserve zabírající rozlohu 77,5 km² vypadá poněkud pustě, ale přes 50% všech rostlinných druhů rostoucích na poloostrově se vyskytuje právě tady. Silnice končí velkým parkovištěm, odkud se dá jít už jen pěšky nebo je třeba použít lanovku. Ta končí pod působivým **Cape Point**, 212 metrů vysokým skaliskem, které ukončuje celý poloostrov a od majáku padá ostře do moře. Návštěvník se zde dozví, že právě stanul na rozhraní dvou oceánů, Atlantského a Indického a že hranici mezi nimi je odtud dokonce vidět, protože oba mají rozdílnou teplotu vod. Neměl by se však nechat oklamat, protože z geografického hlediska to je nesmysl. Skutečná hranice mezi oběma oceány je totiž o zhruba 200 km dále na jihovýchod a vytyčuje ji nejjihnější bod Afriky, Štřelkový mys. Kdo se však chce postavit na skutečně nejjihozápadnější místo Afriky, musí se buď vydat po stezce kopírující pobřeží nebo se vrátit po asfaltové cestě kousek zpět a odbočit doleva po prašné cestě dolů k moři. Teprve u nenápadného skaliska označeného dřevěnou tabulí si může říci, že skutečně stojí na kousku země, který doslova „psal dějiny“.*

Před půl šestou zastavujeme na parkovišti pod majákem a první nás vítá velké množství paviánů. Nejblíže nám se dva věnují na střeše jednoho ze zaparkovaných aut sexuálním hrátkám a jiný zkouší jak chutná střešní anténa. Všude jsou varovné cedule upozorňující na jejich nebezpečnost. Vzápětí se o tom na vlastní kůži přesvědčuje Helenka, které jedna z opic vytrhne z ruky igelitku. Ta se našťěstí roztrhne, doklady a fotoaparát jsou zachráněni, ovšem svačina mizí i s paviánem. Nahoru k majáku jede lanovka podobné té na Petřín (cesta tam 17 R, oběma směry 24 R), rozhodujeme se využít ji pouze jedním směrem, podle průvodce vede dolů prý velice příjemná a pohodlná cesta. Láďa prohlašuje, že nemusí být všude a raději na nás počká. Vracím se s Fuhrovými, ostatní nahoře ještě fotí a natáčejí. Láďa se k nám na parkovišti připojuje a společně pokračujeme pěšky dolů k nejjihozápadnějšímu bodu Afriky, kde má být údajně ten pravý sliv dvou oceánů. Jirka podle vzoru Járy Cimrmana (Dobytí severního pólu) zakouší slastný pocit překračováním pomyslné hranice (pochopitelně na suché zemi). Postupně docházejí i ostatní a Radka s Martinem přivázejí prázdná auta. Následuje společné fotografování před i za informační tabulí a v půl sedmé toto významné místo opouštíme. Cestou nás zaujme stádo koz bezoárových a pštrosí rodinka, které se pasou v těsné blízkosti vodní plochy a hejno windsurfařů, řadících na hladině. Vracíme se vnitrozemím a sledujeme, že se zde místo českých trpaslíků prodávají dřevěné plastiky a různá zvířata, některá dokonce v životní velikosti. Míše došla baterka v kameře a je na ní vidět jak psychicky i fyzicky trpí když Láďa nefilmuje úplně všechno. Pozdvižení vzbudí ještě čtyři velbloudi za drátěným plotem, protože tato zvířata jsme tu ještě neviděli.

V 19,40 jsme zpátky v kempu, smýváme ze sebe slanou vodu a v půl deváté nás 12 (mimo dvou H tentokrát nejdou i naši vodiči) odcházíme do nedaleké restaurace na večeři. Způsobíme tu pozdvižení jako kdyby tu nikdy tolik lidí najednou neviděli. Jídelní lístek mají pouze vyvedený křídou na školní tabuli a vzhledem k tomu, že každou porci připravují individuálně z čerstvých potravin, trvá jejich servírování poněkud déle. Petr s Láďou si objednali Board sail bake, což měla být létající ryba zapečená se sýrem. Oba se shodují, že sýr přehlušil chuť ryby. Jirka a Míla zvolili pro změnu grilovanou „lajnovou“ rybu a libují si, že to byly jediné porce, ze kterých se dalo poznat, že se skutečně jedná o mořskou rybu, i když nikdo neví o jakou.

Já, Míša a Veronika jsme se rozhodli pro kuře Madeira a jsme víc než překvapeny. Kromě kuřecího masa se totiž na našich talířích vyskytují i krevety, kalamary a dokonce černé škeble. Jediné Míše nevádí hodně ostrý sos, pod kterým se chuť kuřete zcela vytratila a nahlas si libuje. Veronika trpí a ve finále Jirka její porci dojídá. Já jím raději bez brýlí, vadí mi tmavá očka krevet a posléze se ještě dělím s Láďou. Všichni se shodujeme, že jídlo bylo skvělé, i když díky zdlouhavé přípravě jsme začali nezdravě jíst až v půl jedenácté. Dochází ještě i na zákusky. Z naší party Míla s Míšou volí jakési tvarohové pyrě, já jsem si vybrala Dona

Pedra, což se ukazuje jako řídký zmrzlinový pohár zalitý whisky. Míša asistuje paní vedoucí při závěrečném placení, dohromady tyto lukulské hody stály naši dvanáctku 958 R. Loučíme se a do kempu odcházíme krátce po půlnoci.

CI= ujeli jsme 356 km

Neděle, 27. ledna

Petrův budiček nás tahá ze stanu v půl sedmé, balíme, snídáme a v 8 hod. u CCI se dozvídáme, že nás dnes čeká **Stolová hora a Kapské Město**.

Jen málokteré město na světě se může pochlubit tak impozantní přírodní scénérií a polohou jako právě největší sídlo provincie, Kapské Město. Rozkládá se přímo u úpatí Stolové hory, nejnámější dominanty města. Za jasného počasí je tento výtvor přírody viditelný ze vzdálenosti až 150 km a pro dávné námořníky byl výrazným navigačním bodem, jenž jim pomáhal bezpečně připlout k africkým břehům a zakotvit v zátocě přímo pod Stolovou horou.

Dnes cestu na Stolovou horu usnadňuje lanovka, která urazí dráhu 1.244 m za sedm minut. To je ovšem vykoupeno mnohdy několikahodinovým čekáním ve frontě u dolní nástupní stanice. Proto mnozí volí raději pěší výstup, který ovšem není nijak snadný a dříve se pokládal za namáhavou expedici. Dnes na horu vedou přes tři stovky nejrůznějších tras a cesta může trvat v závislosti na obtížnosti tři až pět hodin. Při výstupu je třeba dávat pozor na velmi proměnlivé počasí, protože jasná obloha se během chvíle může změnit k nepoznání. Samotné dosažení náhorní planiny, ať už pěšky nebo lanovkou, je pro návštěvníky velkým zážitkem. Z výšky 1.067 metrů nad mořem je totiž za pěkného počasí vidět desítky kilometrů daleké a celé Kapské Město je odtud jako na dlani.

V 8,15 hod. odjíždíme z kempu a za půl hodiny jsme na okraji města. Centrum je ozářeno sluncem, ale Stolovou horu beze zbytku zahalují mraky. Silnice stoupá nad město k lanovce, mraky na rozdíl od nás klesají, během chvíle jsme v mlze a vidíme pouze asfaltku a stromy v nejbližším okolí. V 8,55 hod. zastavujeme na parkovišti v blízkosti nástupní stanice. Z naší party se Míla s Míšou rozhodly pro pěší výstup, Petr, Fuhrovi a my volíme snazší zdolání vrcholku prostřednictvím lanové dráhy. Láďa dokonce váhá, zda má cenu v tomhle počasí Stolovou horu vůbec navštívit, když není naprosto nic vidět, ale protože Martin určil společný sraz až na 14 hodinu, jede nakonec také. Cesta nahoru (45 R; tam i zpátky 85 R) na plochý vrchol Stolové hory (podle jiného průvodce ve výšce 1.087 m) trvá skutečně jenom 7 minut, kdežto našim děvčatům přes dvě a půl hodiny. Samotná kabina lanovky má otáčivou podlahu, aby nebyl nikdo z cestujících znevýhodněn. Řídící panel je uprostřed a registruji, že během cesty uděláme 1,5 obrátky. Po výstupu z horní stanice lanovky se ocitáme v naprosté mlze. Včera u lanovky na Mys Dobré naděje žebrali paviáni, tady je nahradila zvířátka podobná našim svišťům – damani. Bohužel jim nemáme co nabídnout, jdeme se raději projít po placatém vrcholku. Zatímco my s Fuhrovými ujdeme jedno kolečko, Petr má za sebou už tři. Všichni čtyři se posléze sejdeme u jednoho stolu v samoobslužné restauraci. Kromě teplého jídla si tu kupuji reklamní plecháček (naplněný kávou stojí 20 R), který na rozdíl těch v obchodech není nikde otlučený (jedna naše čajová nádoba podlehla zkáze). Kousek sendvičů jsme vzali i damanům, ale jednomu z nich je to málo, snaží se mi ukousnout i ukazováček. Koupila jsem pohledy pro naše „americké“ kamarády mrznoucí doma, Romanovi Dec. a Daně do Trutnova. Po opuštění restaurace nadšeně konstatujeme, že se mlha trhá. Konečně vidíme Kapské Město, **Lví hlavu** (pahorek vystupující nad město) a **ostrov Robben Island** (jakýsi jihoafrický Alcatraz, kam byli v minulosti zavíráni těžcí zločinci a 27 let žaláře tady mimo jiné strávil i Nelson Mandela) v celé parádě. Objevují se i naši pěšáci a Petr má už po čtvrtém vrcholkovém oběhu. Fotíme, filmujeme a v půl jedné sjíždíme opět na spodní stanici. U stánku si dopřáváme vychlazené pivo a píšeme pohledy. Romanovi to už nestihám, druhá hodina se blíží. Cestou k zaparkovaným autům nacházím na jednom z dřevěných patníků u silnice odloženou opuštěnou modrou mikinu. Nebyla bych správný Čech, kdybych ji tam nechala zahálet. Veronika lituje, že nešla přede mnou. Plíčkovi nevydrželi napětí chvíle a zakoupili za 80 R fotoaparát (bohužel jen na jedno použití).

Ve 14,15 hodin se přesouváme na vyhlídkovou terasu na protějším kopci **Signall Hill** a Stolová hora se Lví hlavou jsou opět středem zájmu hledáček našich objektivů. Po půlhodině odjíždíme, abychom za další čtvrt hodinu zaparkovali v blízkosti starého hradu či spíše pevnosti **Castle of Good Hope**.

*Tato nejstarší stavba nejen ve městě, ale i na jihu Afriky byla postavena v letech 1666 až 1679 poblíž původní Riebeeckovy (přistál v zátocě v r.1652). Pevnost má tvar pěticípé hvězdy a obklopují ji desetimetrové zdi. Navzdory svému impozantnímu vzhledu se nikdy nestala cílem vojenského útoku, sloužila spíše jako počáteční sídlo prvních představitelů evropského osídlení a dnes je v ní muzeum. Velké náměstí před pevností **Grande Parade** se kdysi využívalo na vojenské přehlídky, v současnosti slouží jako parkoviště a několikrát v týdnu se tady otevírá bleší trh.*

Zaplatit požadované vstupné 15 R se nikomu nechce, raději se ve skupinkách noříme do nejbližších ulic. Je neděle, všechny obchody jsou zavřené a město působí liduprázdným dojmem. Přesto nás při procházce otravují černí obtěžovatelé. Cestou objevujeme i poštovní schránku, zůstává mi pouze nedopsaný pohled pro Romana. Naše skupina se trhá, ve finále končíme městské courání s Fuhrovými a oběma našimi vodiči v nárožním Café baru, kde u stolků umístěných na chodníku sedí převážně bílé tváře, které obsluhuje rovněž běloch. Bohužel se záhy ukazuje, že první dojem nebývá ten nejlepší. Číšník je více než vláčný, místo objednaných dvou piv po delší době přináší jenom jedno, takže hladoví Fuhrovi volí raději další trýzeň, než aby ho požádali o něco k jídlu. U vedlejšího stolu naše pohledy upoutá dvoumetrová hubená černoška ve žlutých silonových šatech po kotníky. Jak se však za chvíli ukáže, není to ošklivá černá dívka, ale teplý

chlapec. Znechuceně odcházíme, stejně je čas k návratu. Za dobu čekání na pivo jsem sice stačila Romanovi pohled dopsat, ale při zpáteční cestě jsme na žádnou schránku nenarazili, snad budu mít štěstí později.

V 17 hodin Kapské Město opouštíme, abychom o hodinu později zastavili před branami kempinku Ganzekraal přímo u oceánu. Jsme tu skoro jako obvykle sami. Stavíme plátěná obydlí a k večeri každý povinně musí zlikvidovat obsah jedné konzervy, máme jich hodně a náš pobyt se začíná krátit. Sluníčko na Stolové hoře se na nás podepsalo, většina z nás připomíná červené raky. Zdejší bazén se bohužel nedá využít, plavou v něm totiž ještě následky silvestrovských oslav - lahve od šampaňského a dokonce i petardy. Společné posezení podbarvované zbytky fernetu a whisky tentokrát končí už po 22 hodině.

CI = ujeli jsme 105 km

Pondělí, 28. ledna

Obvyklý Petrův budíček se koná v půl sedmé, v osm jsou pravidelné CCI a v 8,15 hodin nejen opouštíme kemp, ale také se loučíme s Atlantským oceánem. Jedeme zvlněnou rovinou, kam oko dohlédne samá pastvina, občas se objeví pár políček s obilím a vinice. 9,15 – 10 hodin zastavujeme v Malmesbury před nákupním střediskem, Plíčkovi kupují další fotoaparát (Kodak a dva filmy), Veronika marně shání Marlboro. Krajina se mění, projíždíme obilnatou nížinou lemovanou ze tří stran vysokými horami. Na několika polích se válejí podivné žluté a zelené brambory, Míša nahlíží do herbáře. Měla by to být lubenice měsíční (meloun tsamma), plazivá bylina se stonky dlouhými až 3 m, velmi rozšířená ve stepních a křovinatých savanách. Musíme překlenout horské pásmo táhnoucí se po naší pravici. Překonáváme průsmyk s dlouhým nezapamatovatelným jménem a udanou výškou 519 m n.m. a ocitáme se v dalším širokém údolí, kde obilí vystřídali citrusy. Podél silnice se objevují i stromy a voda v podobě malé říčky a velké umělé nádrže. Název městečka Citrusdall přesně vystihuje ráz zdejší krajiny. Podle mapy jsme vjeli do **Cedrových hor**, ovšem z rozsáhlých lesů tu prý zbyl jenom jeden cedrový háj.

V 11,40 hodin odbočujeme na prašnou cestu, na ukazateli je napsáno **Algeria** 18 km. Mijíme další vodní nádrž s naspanými hrázemi, u vody se pohybují tři pštrosy a jenom vzrostlé rákosí dává tušit, kudy je asi napájena. Opět stoupáme a zastavujeme na výhledu do údolí, kterým jsme právě projeli. Cesta vede uprostřed borovicového lesa a jednu chvíli zahlédneme mezi stromy stádo paviánů. Opět se ocitáme v dalším širokém údolí, po kterém jsou rozesety obří balvany. Ve 13 hodin konečně prašná drkotavá cesta končí u kempinku či spíše farmy Driehoek. Nikde vidět člověka, uvítací výbor tvoří jenom dva psi, zřejmě tu dodržují někde polední přestávku. Zajíždíme ke kempajdům, které jsou vyznačeny pod vzrostlými duby. Podklad je ale pískový a tak si všichni mimo Martina a naši dvojici staví stany kde se dá, jen ne na nepříjemném písku. Poté se většina soustřeďuje na zeleném pažitě u minirybníku, který vytváří přehrazený potok. Kromě vodní havěti se v něm po chvíli ráchá polovina našeho zájezdu. Okolo bučí krávy, nedaleko se pasou ovce, těžko uvěřit, že se nacházíme v Africe.

Pět minut po půl třetí jedeme na výlet. Martin s Radkou se ještě pokouší vyřídit ubytovací formality, ale majitel farmy a kempu není doma. Služebná jim však půjčuje klíč od brány malého přírodního parku a tak se kodcáme cestou necestou, brodíme přes potok a ve čtvrt na čtyři zastavujeme před další farmou. Pěstují tu víno a Martin nám vyjednává ochutnávku. Exkurze odpadá, dnes se nepracuje...že by drželi modré pondělky? Za poplatek 8 R se nám od mladinké průvodkyně dostává nejdříve výkladu o zdejších produktech a posléze dostáváme ochutnat tři druhy červeného a tři bílého vína značky **Cederberg**. Nakonec si vybraný druh pochopitelně můžeme koupit – většina se rozhoduje pro bílý savignon (1 litr = 26,5 R).

V 16,30 hodin Petr z jedničky odemyká bránu přírodního parku **Matjesriver** a za pět minut zastavujeme uprostřed bizarních skalních útvarů. Avizovanou jeskyni **Stadsaal** si však nemůžeme prohlédnout, protože tu jsou nastěhovaní jihoafričtí filmaři. Vypadá to, že točí nějaký příběh ze života Křováků, ačkoliv herci jsou všichni bílí a někteří dokonce i blondáci. Nejdříve se nás odtamtud snaží vyhodit, pak milostivě povolí, že si můžeme po okolních skalách pohybovat, pokud se budeme chovat tiše. Snaha tu sice je, ale ... Ve chvíli, kdy natáčí scénu jak jedna žena umírá a druhá se nad ní sklání s dotazem jak se cítí, rozezní se alarm našeho auta. Režisér šílí, zřejmě mu zvuk sanitky nepasuje do závěru a Láďa, který to pozoruje zblízka se válí smíchy. Bohužel, neměl v pohotovosti svou kameru a tak nám reakci účastníků tlumočí pouze ústně. Raději však odjíždíme k protějšímu skalnímu útvaru prohlédnout si nástěnné malby (**Bushman paintings**) a v 17,50 hod. se vracíme do kempu.

V půl sedmé jsme v našem tábořišti a s Láďou stavíme stan na trávě. Martin zůstává na písku osamocen (aspoň bude mít v noci relativní klid). Na konzumaci a večerní posezení obsazuje naše šestka tentokrát verandu dřevěné chaty č.2. Jsme si jisti, že odtud nás žádní rybáři či jiní návštěvníci dnes určitě nevyženou. Jirka dokonale nahrazuje nepřítomného správce kempu – v umývárkách zprovozní karmy na teplou vodu, vymění prázdné bomby a nám zajistí vaření elektrickým proudem (v chatě je otevřené okno a zásuvka). Připojují se k nám i další cestovatelé a na verandě je velice živo. Všichni se smějí Láďovi, kterému se konečně daří zlikvidovat stříbrné „vemenó“, ve kterém tu prodávají víno. Nikdo nás neokřikuje, nikomu nevadíme, protože jsme tu skutečně naprosto sami. Je úplný a v táboře je světlo skoro jako ve dne. Dýchánek končí někdy po půlnoci (vytratila jsem se dříve, poslední vytrvalci Martin s Jirkou si nepamatují, v kolik šli spát).

CI = ujeli jsme 293 km

Úterý, 29. ledna

V noci byla docela zima, rádi jsme se zachumlali do spacáků. Ráno je příjemně, svítí sluníčko, ale ve stínu je chladněji. Vstáváme v poklidu, odjezd je stanoven až na devátou hodinu. Míla se věnuje plavání, tady ji žádné vlny neohrozí. Jirka objevil hadici a důkladně myje naše auto. Po deváté se Martin s Radkou ještě rozloučí s farmářem a v 9,30 hodin se stejnou cestou vracíme na vyhlídku do cedrového údolí, kde se teprve konají CCI.

Opět se kodrcáme načervenalou prašnou cestou a najednou obě auta stojí – přes cestu přechází malá želva a všichni fotoreportéři šílí jako kdyby to byl slon. Cedrové údolí přechází v citrusové, ale jakmile zmizí lidská obydlí, mění se krajina v nehostinnou buš. Po hodině a půl údolí končí, přehoupneme se přes sedlo a po chvíli zastavujeme na vyhlídce na velkou přehradní nádrž. V 11,20 hodin jsme na okraji městečka **Clanwilliam** a najíždíme na asfaltový povrch. Martin poprvé brzdí u velké samoobsluhy, kde si většina z nás kupuje dlouhé sušené salámy z masa impal. Druhé zastavení je před pivním obchodem a třetí u benzinové pumpy Shell.

Ve 12,15 hodin odjíždíme, naším nejbližším cílem je Springbok, podle ukazatelů vzdálený 336 km. Silnice šedivá se táhne za obzor, vlevo buš, vpravo vinice, opět přejíždíme řeku Olifant. Jirka tvrdí, že se tak jmenují všechny řeky v JAR. V dálce i okolo silnice vidíme spoustu stolových hor, ale zřejmě nejsou tak slavné jako ta nad Kapským městem. Po několika desítkách kilometrů se ocitáme na naprosté rovině, všude písek a nízké sukulenty, silně nám to tu připomíná nevadskou poušť. 14 – 14,15 hodin přestávka u benzinové pumpy (do Springboku nám schází ještě 175 km) a úmorná cesta pokračuje. Míla opět vypráví o Keni, plynule přechází na Pyreneje a poté předčítá nějaké botanické články. Až na Veroniku, mimořádně Petra a pochopitelně Radku všichni klímbáme.

V 16,10 hodin nás konečně vítá civilizace - uprostřed skal posazené město **Springbok** a Martin hledá kempink (tady se mu říká karavankan), vhodný pro dnešní přenocování. Směrovky nás nejdříve zavedou za město, kde na vyprahlé pláni pod malými akáty je situován menší kemp. Než někteří z nás použijí zdejší WC, Míla s Petrem objeví bazén 2 x 3 m, který právě napouští studenou vodou. Nikdo nejeví žádné nadšení a tak se vracíme do města hledat jiný ubytovací prostor. Bohužel objevujeme pouze reklamní ukazatel s informací, že je vzdálen dalších 7 kilometrů a tak se pokorně vracíme do vyprahláku. Postavit stany je otázkou okamžiku a po té se všichni soustředujeme u bazénu. Ledová voda slouží jen na krátké osvěžení, na ručníku v poloze ležmo je příjemněji. V 19 hodin odjíždí naše šestka s Martinem a Radkou do města vyhledat nějakou útulnou restauraci, ostatní zůstávají v kempu. Na náměstí objevujeme Carne Casa, která má v prvním patře otevřenou krytou terasu a tam se pohodlně usazujeme.

Všichni si dáváme pivo a pak si objednáme aperitiv pod názvem Southern comfort. Přinesený nápoj odhadujeme na jihoamerický rum. Z jídelního lístku si Jirka vybírá 500 g rumsteak, Veronika a my dva s Láďou mix-grill (kousky vepřového, skopového, svíčkové a dvě klobásy), Míša s Martinem portugalský steak, Petr krevetový salát a 300 g rumsteak a jediná Radka zůstává věrná pouze zelenině (ovšem posléze Martinovi pomáhá s jeho porcí). Pozdvižení nastává, když přinášejí objednané Martinovi a Míše, neboť před ně nejdříve postaví prázdný talíř se zeleninovou přílohou. Vzápětí však na stůl staví jakýsi krbový stojánek s obrovskou jehlou, na které jsou navlečeny kousky masa. Všichni se olizujeme až za ušima a navrch si objednáme s Míšou a našimi vodiči už známého Dona Pedra a ostatní šláftruňk. Láďa, Jirka a Martin pálenku z cukrové třtiny, Petr koňak a Veronika rum. Platíme jako obvykle po dvojicích, naštěstí Míša personál upozornila předem, takže vše probíhá naprosto hladce. Nás dva tyto lukulské hody přišly na pouhých 112 R, to je neuvěřitelné. Ve 22 hodin jsme zpátky v kempu, ostatní už spí. **CI = ujeli jsme 406 km**

Středa, 30. ledna

Dnešní noc sice byla příjemně chladná, ale ranní rosa způsobuje, že stany jsou nacucané jako houba. Po Petrově budíčku v půl sedmé nezbyvá, než začít sušit. V 8 hodin se konají CCI a o čtvrt hodiny později odjíždíme do města nakoupit v oblíbeném Sparu pitivo a jídlo na avizovanou dlouhou cestu. Bohužel došlo i české kuřivo, musíme sáhnout po jihoafrických amerikách.

V 9,15 hodin vyjíždíme do kamenitého **jižního okraje pouště Kalahari**. V autě je mimořádně klid, dopisují se deníky, píše SMS, Petr dospává a Míša studuje průvodce. Jirka na předním sedadle opéká sluníčko, takže mu také není do řeči a Láďa dohání snídani. Semínkové země ho ráno značně rozladily. Radka za volantem vychutnává nastalou situaci – je jí jasné, že tento stav dlouho nevydrží. Krajina okolo se změnila v nekonečnou placku. Kameny nahradily suché traviny. Na telegrafních sloupech podél silnice jsou zavěšena obří hnízda snovačů, připomínající černošské úly. Na chvíli se okolní poušť zazelená a po stranách se objeví kopečky a několik stolových hor. Jenže vzápětí převládá zase uschlá žlutá barva. Po 170 km projíždíme městečkem Pofadder a silniční ukazatel naznačuje, že do Kakamase nám chybí ještě 130 kilometrů. A zase kameny a rovina. Tachometr ukazuje, že jsme od Springboku vzdáleni 295 kilometrů, když dochází konečně ke změně a okolo silnice se zazelenají vinice.

Před Kakamasem odbočujeme na **NP Augrabie**.

Augrabies – „místo velkého hřmotu“ – tak nazývali vodopád na řece Orange, který je vysoký 56 metrů, široký 150 metrů a je pátým největším na světě. V okolí vodopádů je navíc zajímavá krajina, kterou charakterizují především všudy přítomné a bizarní stromové akácie, dále tu najdeme aloe, fíkovníky a několik druhů trnových stromů a sukulentů. V parku také žije 47 druhů savců, přestože zdejší podnebí je velmi drsné - jen 107 mm srážek a denní teploty dosahují 40°C.

Vinice se táhnou do dálky a Radka nám prozrazuje, že se tento kraj specializuje na výrobu hrozinek. Na velkých betonových platech jsou rozloženy hrozny bílého vína, zastřešené sušičky na svůj příděl teprve čekají.

Ve 12,50 hodin jsme v kempu Augrabie Watterwas Fall. Fofrem stavíme stany, abychom to měli brzy za sebou, protože je příšerné vedro (určitě kolem 40° a všichni se ženou k malému bazénu. Všichni kromě nás dvou. My se vydáváme do rozpálených balvanů a skal k rokli, kterou tu během 500 milionů let vyhloubila řeka Orange. Je prý dlouhá 18 kilometrů, místy hluboká až 240 metrů s několika nádhernými vodopády. Hlavní vodopád je vysoký 56 m a vodopád Bridal Veil Falls (další Nevěstin závoj) v severní části padá do hloubky 75 m. Cestou necestou přes balvany, skály a vyprahlou buš se dostáváme k několika vodopádům a cestou vyplašíme stádo malých damanů. Jinak nepotkáváme živou duši. Pobyt na poledním sluníčku je víc než otročina, za hodinu mám pocit, že musím každou chvíli omdlít. Raději se vracíme a připojujeme se k naší koupající společnosti. Ta se však po chvíli zvedá a pod Martinovým vedením se odebírá pokochat se vodopády. Překvapeně pozoruji, že se vydávají úplně jiným směrem než jsme byli s Láďou. Ve vodě, kde je nejpříjemněji, s námi zůstávají pouze Fuhrovi, kteří si nechávají prohlídku na pozdější dobu a Jirka se zatím věnuje čištění bazénu. Zchvácení pozorovatelé jsou brzy zpátky, s úlevou se noří do teplé vody a tam teprve nadšeně líčí, jakou krásu viděli. Láďovi to nedá a ještě s kamerou odchází naznačeným směrem. Ostatní mezitím radou i názorně učí Mílu plavat nejen nad, ale i pod vodou.

V půl páté společně, kromě Fuhrových, vyjíždíme na americkou procházku po zdejších národním parku. Objektivy se hned na začátku zaměřují na impaly a aloe rozsochaté, první zastavení je na vyhlídce na kaňon řeky Orange nazvané Ararat. Jedeme dál a potkáváme dvě trpasličí srnky. Míša nás opravuje, že to nejsou srnky, ale antilopy skákavé. Projíždíme velice zvláštní měsíční krajinou plnou „sopek“ z navršených kamenů všech možných i nemožných rozměrů a vyschlých vádí potůčků, potoků a říček. Druhá zastávka je na nejvzdálenějším místě od kempu, kterým je další vyhlídka Echocorner. Je to nádhera, kamery bzučí a spouště fotoaparátů cvakají o stošest. Někteří z nás dokonce schází blíže k řece a vrací se s tím, že dole u vody byli dokonce raftaři. Začínáme se vracet a najednou Martin a posléze i Radka brzdí. V zapadajícím slunci stojí na obzoru dvě žirafy. Opatrně popojíždíme blíž a najednou je snad 20 metrů od auta žiraf šest. Nemůžeme se krásným pohledem nasytit a jen neradi pokračujeme v další jízdě. O kousek dál potkáváme stádo přimorožců (antilop losích) a u aloe, kterou si předtím všichni zblízka fotili, se prochází další kus. Ještě míjíme stádo antilop skákavých a v 19,35 hodin jsme zpátky v našem tábořišti.

V osm hodin odchází osm persón do zdejší restaurace. Interiér je velice pěkný, vchodu na sociální zařízení vévodí velká hlava nosorožce a v prostorném lokále je obsazen jediný stůl. Necháváme si srazit dva, ale vzápětí dochází další zájemci a ve finále naše společnost čítá dvanáct hladových krků. Donesené jídlo sice není špatné, ale se včerejším kulinářským zážitkem se nedá srovnávat. Jenom Jirka se olizuje až za ušima, neboť guláš ze skákavé antilopy neměl chybu. Bohužel v celém objektu je zakázané kouření, musíme sejít (restaurace je v prvním patře) až do zahrady, abychom své choutky uspokojili. Zmrzlinový Don Pedro byl ochuzen o čokoládovou složku a navíc byl nejdražší ze všech tří, které jsem do této doby ochutnala. Konstatujeme, že vůbec zdejší ceny jsou vyšší než ty, na které jsme si zvykli. Například my dva jsme chudší o 148 R (a to jsme „ušetřili“ na spropitném), přitom jsme neměli ani aperitiv ani šláftruňk jako včera. Při odchodu si Míša v kempinkové recepci kupuje telefonní kartu (22 R), že překvapí obě děti a Stánu. Z přilehlé telefonní budky vytáčí nejdříve Stánino číslo a tím pádem se na potomky už nedostává, karta je během necelých deseti minut vyčerpána. Ve 22 hodiny se vracíme do stanů a spacáky musí stranou, neboť je stále velmi teplo.

CI = ujeli jsme 359 km

Čtvrtek, 31. ledna

V průběhu noci se našťestí trochu ochladilo, ale v šest hodin, kdy nás Plíčkovi budí, je už zase teplo teploučko. Dnes je významný den, poprvé za celou dobu je naše parta sbalena první. Míla s Petrem stihli i ranní trénink v bazénu. CCI jsou v půl osmé a ještě zastavujeme před vjezdem do kempu zachytit na celuloidové pásky krásné exempláře aloe rozsochaté.

V 7,45 hodin vyrazíme na další cestu. Opět projíždíme hrozinkovým krajem, který je protkán zavlažovacími kanály. městem **Kakamas** a posléze po čtyřproudém mostě přejíždíme řeku Orange. Obří hnízda snovačů na telegrafních sloupech už nikoho nevzrušují. Vinice se střídají s nehostinnou buš s nízkým porostem, ze kterého tu a tam vykukují aloe nebo kapinice. Další velké město **Keimoes** a Radka nás informuje, že tu má být v JAR největší závod na zpracování vína. V devět hodin dvakrát zastavujeme v městě **Upington** (samotné město není nijak zvlášť zajímavé, ale díky řece Orange River poskytuje příjemné místo pro odpočinek). Poprvé u čerpací stanice, podruhé u nákupního střediska Kwikspar. Černý somrák nás obtěžuje nejen u pumpy, ale i před obchodem. Sice jako všichni tvrdí, že má velký hlad, podvýživou však rozhodně netrpí a spíš působí dojmem fetáka.

V 9,50 hodin pokračujeme v jízdě a rovinatá vinařská oblast se mění na široké mělké údolí obklopené olýsalou pahorkatinou, podobenou zelenými neštovicemi – alespoň tak na mě působí sem tam roztroušené bušikové keříčky,

Před městem **Groblerhoop** měníme směr na Kimberley a podle silničního ukazatele nás čeká ještě 285 kilometrů. Okolní krajina opět mění tvář. Paneláky snovačů zhoustly, terénní zeleň prořídla a kopečky se odsunuly na obzor. Podél silnice z polosuché trávy vykukují desítky termištů a tak Radku donutíme nejen sundat nohu z plynu, ale dokonce zastavit, abychom si aspoň jedno mohli vyfotografovat zblízka. Na naprosto rovné silnici jsme sami, takže to vypadá, jako by ji postavili jenom pro nás. Zřejmě je v celém regionu polední přestávka. Okolí se do dálky opět zplacitilo, kam se hrabe Kolínsko. Bušiky vystřídaly sukulenty, polovička posádky už zase nevnímá, protože usnula.

Pět minut po druhé hodině vjíždíme do **Kimberley** a jedeme si prohlédnout slavnou „Velkou díru“ (Big Hole).

Když na malém pahorku, který později dostal jméno Colasberg Koppie, našel v roce 1871 jeden kuchař hned tři diamanty, o osudu okolní oblasti bylo rozhodnuto: začaly se sem sjíždět desetitisíce kopáčů a vypukla diamantová horečka. Pod rukama dobrodruhů snad z celého světa se pahorek začal brzy měnit na velkou jámu, která už v roce 1889 měla hloubku 400 metrů. Nakonec se z ní stala největší jáma na světě, jakou kdy člověk vůbec vyhloubil – proslulá Big Hole, dnes hlavní turistická atrakce celého Kimberley.

Diamanty změnilly původní ospalou osadu k nepoznání. Dvacet let po zahájení těžby už Cecil Rhodes, jihoafrický koloniální politik britského původu, ovládal díky společnosti De Beers Consolidated Mines Ltd. světový diamantový trh. Město neustále rostlo a bohatlo. Stalo se prvním lidským sídlem na jižní polokouli s elektrickým osvětlením a elektrickými tramvajemi. Brzy poté tady byla otevřena první jihoafrická burza. Anglická řádová sestra Henriette Stockdaleová založila v roce 1891 ve městě školu pro zdravotní sestry a díky ní Jižní Afrika uznala tuto novou profesi jako první země na světě. Po I. světové válce se diamantový průmysl dostal do rukou jihoafrického průmyslníka Ernesta Oppenheimera rozvoj města se ještě urychlil. A dnes je Kimberley nejvýznamnějším diamantovým ústředím, odkud se kontroluje 80% světové produkce diamantů. Big Hole je dnes součástí Kimberley Mine Museum.

Velká díra je tím prvním, co chce každý návštěvník vidět. Nachází se v zadní části muzejního komplexu a do její hloubky je možné pohlédnout z vyhlídkového místa chráněného ze všech stran drátěným pletivem. Rozměry díry jsou impozantní: když byl v roce 1914 důl uzavřen, dosahoval „otvor“ hloubky 1.100 m, dnes je však z velké části zatopen vodou. Její průměr je 473 m a po obvodu měří 1.600 m. Do roku 1914 bylo nutné vytěžit a přemístit téměř 25 tun diamantové horniny, kimberlitu. Z tohoto gigantického objemu se podařilo získat přes 2,5 tuny diamantů v hodnotě přesahující 14 miliónů karátů a v ceně 40 miliard dolarů. Aby návštěvník získal představu, o jak velké množství drahých kamenů asi jde, jsou hned vedle vyhlídkové terasy umístěny tři hornické vozíky – všechny až po okraj naplněné napodobeninami lesklých kamínků.

Zajímavá je však i expozice samotného muzea. Tu vlastně představuje zrekonstruovaná osada kopáčů diamantů, která věrně přibližuje život té doby. Návštěvník si může prohlédnout původní domy, jejich zařízení i to, jak se postupně z nuzných kopáčů stávali měšťané. Populární je však i tovární hala s naučnou trasou pojednávající o těžbě diamantů a okrouhlá výstavní síň, kde jsou k vidění napodobeniny všech těch největších a nejslavnějších světových diamantů.

Procházíme se místním skanzenem se spoustou zajímavých věcí z přelomu století. Je tu expozice vývoje těžby, starý kostel, dobová hospoda, různé obchody, banka, advokátní kancelář a dokonce i pohřební služba.

Mimo další exponáty tu nechybí ani starý, ale stále ještě funkční (3 hody = 6 R) kuželník. Využíváme toho k uspořádání soutěže mezi oběma auty, naše dvojka bohužel prohrává 14 : 18. Zradili nás Plíčkovi, kteří byli v tu dobu úplně někde jinde a Míla rezolutně účast odmítla s odůvodněním, že to nikdy nehrála. Pobavila nás výmluva veganky, kterou použila, když ji její partáci ze dvojky zvali. Prý kuželky u nich v Opavě hraje každý den, tak proč by je měla hrát zrovna tady. No, každý jsme nějaký. V 16,45 hodin skanzen opouštíme, samotné město Kimberley pouze projedeme, míříme na Warrenton a dál do Christiany, kde se prý Martin bude snažit najít nějaký nocleh.

Okolní krajina se opět zazelenala, v trávě občas zasvítlí žluté květy pro nás neznámých rostlin. Přejeli jsme do Severozápadní provincie a kvalita silnice se rázem podstatně zhoršila. Je to zřejmě stejné jako u nás. V autě je klid, všichni zřejmě v duchu probírají a přebírají zážitky z Velké díry. Jenom Láďa evidentně spí (už zase). 17,50 – 18,05 hodin šelkujeme (nový výraz pro výměnu tekutin, který vymyslela Veronika) u benzinové pumpy v **Christianě** a ukazatelé nás vedou sedm kilometrů za město do kempu Aventura. Máme štěstí, jako obvykle je naprosto prázdný a první dojem je vynikající. Travnatý povrch, dětské a volejbalové hřiště, konečně pořádný bazén a vedle něj ještě dětské brouzdaliště. Po postavení stanů většina odchází k bazénu, chlapani ho krokují a odhadují míry na 35 x 15 m.

Ve 20 hodin nás 13 odchází vyzkoušet zdejší restauraci. V družném hovoru u dobrého jídla vydržíme až do půl jedenácté. Zatímco se ostatní dohadují, že se ještě půjdou vykoupat, my s Láďou zalézáme do stanu. Až ráno se dozvídáme, že Míša prý pánům ukazovala jak a kde všude je opálená. **CI = ujeli jsme 653 km**

Pátek, 1. února

Vstáváme v 6 hodin a protože byla opět silná rosa, musíme sušit. Plíčkovi už pilně balí. CCI se konají v osm, vodiči odchází do recepce pro účet a s nimi jako vždy Míla pro razítko. V 8,25 hodin odjíždíme, naším dnešním cílem je hlavní město JAR Pretorie.

Cestou počítáme zbývající Randy, abychom měli představu, co si do konce našeho pobytu ještě můžeme dovolit. Míša nás baví předčítáním aktuálních údajů z nádherně psaného průvodce Jižní Afrikou. Pod překladem z angličtiny je uveden jakýsi Thomas Barlow a sloh se hemží fantastickými obraty a poetickými vyjádřeními. Kam se na něj hrabu se svým deníkem. 10,15 – 10,45 hodin se zdržujeme čerpací stanice Shell ve městě **Klerksdorp** za účelem vyšelkování, zakoupení kuřiva a nezbytných potravin. Využívám této příležitosti k získání adres posádky druhého auta, abych je mohla pozvat na květnový sraz „američanů“. Všichni mi ochotně vyhoví až na veganku, která rozhodně odmítá se s námi všemi ještě někdy vidět. Není zvláštní, je divná.

V 11,20 hodin najednou a z ničeho nic asfaltka končí a my se ocitáme na prašné cestě, podobné těm, po kterých jsme jezdili safari. Že by to byla nějaká nábližka? Ocítáme se mezi poli a pastvinami a ze zoufalství začínáme vymýšlet parodii známé písničky „Na kopečku v Africe“. Martinovo auto sledujeme pouze podle oblaku nahnědlého prachu. Máme dojem, že tudy projede auto maximálně dvakrát za rok, ale rozhodně ne s vyjukanými bílými tvářemi. Všichni jsme zvědaví zda a kde vyjedeme. Hurá, po dlouhých čtyřiceti minutách jsme zase na asfaltce, kde nás vítá ukazatel na Ventersdorp. V tu chvíli nás básnická múza opouští a většina cestujících klidně usíná.

Tohle je výsledek společného snažení:

Na kopečku v Africe, stojí zulská vesnice
 Zulové se tetelí ve dvou v horké posteli (návrh „rohoži“ neprošel)
 Mezi nimi Nomádi se Zulkama dovádí
 Nomádky jen zírají, co Nomádi dělají.
 Aby se jim pomstily, černou mambu zabily.
 k večeři ji vařily, zulské tance tančily.
 Černoušci jen šlušlují a pak se s nimi muchlují.
 Jen se chasa najedla u studny se sesedla (navržené „napajedlo“ nešlo do rýmu)
 Nomádky tam zjistily, když si zuby čistily,
 že Zulové nosí chůdy, protože maj dlouhé údy.
 Nomádi se svíjí v křeči, Nomádky nad nimi brečí,
 kdo je bude vesele ráno honit z postele.

Radku udržuje v bdělém stavu Pavlína Jíšová a Nezmaři. Kolem silnice rozkvetly slunečnice, spáči i bdělí jsou natřásání a kolíbání autem, které kličkuje mezi odhalenými velkými dírami případně nekvalitními záplatami. O pár desítek kilometrů dál však mizí, bohužel jenom slunečnice. Po stranách je nahradily nejdříve zalesněné kopce a posléze olysalé hory. 13,15 – 13,40 hodin přestávka na vyšelkování v **Rustenburgu** a kola vozů se podle silničního ukazatele konečně stáčí do přímého směru na Pretorii.

Cestou nám Martin zastavuje u suvenýrových krámků a jak posléze zjišťujeme, je to tu aspoň pětkrát dražší než jsme viděli před několika dny. Při snaze o smlouvání jsou někteří našinci i úspěšní. Například z požadovaných 100 R za jednu masku František posléze získá dvě za „pouhých“ 80 R. Popojíždíme k dalším prodejčům a tady jsou ve snaze získat africký suvenýr už vlastně všichni. Nic jiného než koupit jim totiž nezbyvá, neboť je to podle Martinových informací skutečně poslední možnost. Také my se přidáváme ke kupujícím a daří se mi pořídit dvě masky za 70 R, i když původní cena byla opět 100 R za jednu. Láďa je nervní, došly mu nejen kazety do kamery, ale také peníze a směnárna nikde. Kromě stánkařů tu jsou i výběrčí nějaké dobročinné sbírky a jsou velice otravní. Ve finále dokonce chtějí i české koruny. Teprve když jim ukáží prázdnou peněženku, urychleně se rozloučí. V 15,45 hodin pokračujeme v cestě a na začátku West **Pretorie** vidíme první bouračku. Na to, jak se tu jezdí, je to skutečně mimořádná událost. Provází nás červená vlna, v těsné blízkosti Chrámového náměstí zastavujeme až v 16,35 hodin a Martin nám dává na hodinu rozchod.

Naproti Johannesburgu má Pretoria, vzdálená jen 60 km na sever, zcela jiný ráz. Přestože je hlavním městem celé Jihoafrické republiky, je mnohem klidnější a také malebnější. Město založil v roce 1855 búrský generál Marthinus Pretorius a historické stavby tvoří dodnes významnou součást města. Typické jsou pro Pretorii také rozlehlé parky a množství zeleně. Při samotné prohlídce města se musí počítat s tím, že Pretorie je poměrně rozlehlá a je zde třeba překonávat velké vzdálenosti.

Centrem města je Church square, kde stojí pomník někdejšího prezidenta Paula Krugera. Zde se také protínají dvě hlavní pretorijské ulice – Paul Kruger Street, která se táhne od nádraží na jihu směrem na sever a Church Street, jež rozděluje město od východu k západu v délce 18 km. Část na jih od Church Square, kde stojí Old Raadsall, původní sídlo jihoafrické vlády, byla vytvořena podle londýnského Trafalgar Square, zatímco severní část s Palace of Justice našla svůj vzor v pařížském Place de la Concorde.....

Jdeme s Fuhrovými a naše první cesta vede k bankomatu vyzvednout randy a do obchodního domu koupit kazetu do kamery (39,90 R). Pak se vracíme na náměstí, abychom si zvětšili sochu Paula Krugera, který byl koncem 19. století v JAR čtyřikrát zvolen prezidentem a budovu, kterou odhadujeme na radnici. Mohl by to však také být starobylý Parlament (ve stylu italské renesance) nebo Justiční palác, který během britské okupace v roce 1900 sloužil jako nemocnice. Bohužel tu není nikdo, kdo by nám poskytl fundované informace. Zato Veroniku starší černoška posuňky upozorňuje, aby si dávala pozor na svou ledvinku, že se tu krade. Vzhledem k tomu, že jsme získali dojem, že ve městě zbylo pouze černošské obyvatelstvo, z bezpečnostních důvodů prosedíme zbytek vymezeného času v kavárně na rohu náměstí. Jirka se konečně dočkal vytoužené

tequila (a dokonce správně servírované), Láďa s Veronikou zůstávají věrní Hanse a já si dávám ice-coffee. Plíčkovi se k autu vrací s nevšedním zážitkem. Petra totiž prošacoval černý policista. Zřejmě se konal záťah na Petry, protože druhému se stalo totéž. Míša však tvrdí, že policisté hledali pouze drogy. V 17,35 hodin začínáme opouštět „černé“ město, nad kterým se dokonce začínají od jihu stahovat černé mraky. Na jeho okraji nám ještě Martin zastaví, abychom si mohli na večer nakoupit piva a v 18,10 hodin Pretorii definitivně opouštíme. Déšť je už nebezpečně blízko, zešeřilo se, oblohu osvětlují pouze blesky a my musíme rozsvítit reflektory. Na okraji města už vjíždíme do hustého deště a libujeme si, že konečně budeme mít umytá auta. Za půl hodiny se zdá, že už jsme z toho nejhoršího venku, v našem směru se ukazuje duha a paprsky zapadajícího sluníčka. Bohužel, pršet nepřestává, jenom ze slejváku se stal obyčejný déšť.

V 18,55 hodin jsme na farmě Edity a Steva a naše představy dostávají značné trhliny. V dešti se nikomu do stavby stanů nechce. Kde a jak je pak usušíme? Vnitřek jejich domu totiž působí dojmem, že se buď teprve zařizují nebo naopak, že budou v nejbližší době stěhovat. Přitom tu žijí deset let a jak přiznávají, na zdejší poměry mají docela slušný příjem. Pán domu nám dává k dispozici budovu, která vypadá, že je v nejbližší době určena k demolici. Sice tu jsou dva pokoje, kuchyň a WC, ovšem ten je bez dveří. Holé zdi a betonová podlaha tvoří veškeré vybavení. Většina z nás je hodně rozčarovaná a Fuhrvi se rozhodují raději přespat v autě. Plíčkovi s námi sice obsazují jeden „pokoj“, ale ve finále (o dvě hodiny později, když přestane pršet) si raději (ohleduplně) staví na zahradě stan. Tam už se ubytovaly Mirka s Evou, takže v ruině nás na noc zůstává osm. Edita se Stevem nám připravili k večeři jakousi kukuřično-bramborovou kaši a směs z jehněčího a hovězího masa se-zeleninou. Není to špatné, stateční si i přidávají. Jako zákusek dostáváme něco jako pudinkovou buchtu a všichni se shodují, že je vynikající. Edita si musí nutně připadat jako u výslechu, otázky se na ni hrnou ze všech stran. Probírá se vše od rodinných až po politické stavy i vztahy. Nejtřesněji na nás působí Editin zážitek z listopadu, kdy ji přepadli černoši. Nůž na krk, pistole u spánku jejího malého syna, sebrali peníze (200 R), hodinky a veškerou elektroniku, nakonec ji svázanou ještě přivázali k židli.... V půl jedenácté se naši hostitelé loučí, na rozdíl od nás musí jít zítra ještě do práce. Mají prý velkou zakázku na dodávku vody a tak musí finišovat. Zvolna se rozcházíme také, je docela chladno, každý s chutí z večera vytáhl dlouhé kalhoty a teplé bundy. Na zítřek prý v místním rádiu hlásili, že má být pouze 26°C.

CI = ujeli jsme 553 km

Sobota, 2. února

V 6 hodin začíná být v baráku šrumec, jeden záchod s umyvadlem pro osm lidí po ránu je síla. Nastává horečnaté balení, každý se snaží kufry a tašky nafouknout nebo naopak co nejvíc slisovat. Po osmé hodině dostáváme napůl černošskou a napůl „bílou“ snídani a v devět se koná závěrečné Martinovo zhodnocení zájezdu. Míla s Petrem jménem nás všech děkují oběma a Martinovi předávají autoatlas JAR, kdežto Radce proutěný talíř, na které jsme se všichni až na naši veganku složili. Následuje prohlídka avizované továrny na Mineralku, jak svůj výrobek Edita se Stevem pojmenovali.

Jsmo poněkud zaskočení, protože se v podstatě jedná o přízemní zděnou větší garáž, ve které dvě černošky s náustky plní voduu plastické lahve (půllitrové, litrové a pětilitrové) a třetí s jedním mladým černochem na ně lepí etikety. Steve nás informuje, že se jedná o přírodní vodu, neboť pod zemí je velké jezero. V současné době mají vládní zakázku pro armádu a měli by Mineralku dokonce dodávat do sítě prodejen Spar. Denně prý jejich čtyři zaměstnanci naplní 2.500 malých půllitrových nebo 500 velkých pětilitrových lahví. A pak už nezbyvá než poděkovat, rozloučit se a v 10,10 hodin odjíždíme.

V autě se dlouze rozebírají dojmy a zážitky z posledního dne. Toto téma nám vydrží až do Johannesburgu, lépe řečeno do **Gold Reef City** neboli Města na zlaté žíle, což je tématický (má tu být 14 šachet královských dolů) park s představeními, restauracemi, hotelem a řadou obchodů ve stylu devadesátých let 19. století.

Gold Reef City leží na jižním okraji Johannesburgu přímou výjezdu z dálnice. Přestože se jedná o trochu kaširovaný park, lze se tady dozvědět řadu zajímavých věcí o těžbě zlata. Součástí parku je totiž i důlní šachta, kam se dá sjet výtahem, v komplexu stojí i zrekonstruované městečko, které navozuje atmosféru zlatokopecských dob. Skutečnou zajímavostí je i odlévání zlatých cihel, které zde návštěvníci mohou sledovat na vlastní oči. Při odchodu si jednu takovou cihlu mohou dokonce sami potěžkat. V Gold Reef City vystupují také tanečníci ve vysokých gumových botách, „Gumboot dancers“, kteří předvádějí tance vzniklé kdysi v důlních ubytovnách.

Vše je doplněno spoustou horských drah a jiných „pouťových“ atrakcí. Martin hlásí, že tu můžeme být až do zavírací doby, což je do 17 hodin a vede nás ke vchodu do skutečného zlatého dolu. S ohledem na naši finanční situaci se sfárání do hloubky 220 metrů pod zem z naší rodiny účastním jenom já, kameru Láďa svěřuje Jirkovi a vydává se na průzkum po parku. Každý dostává ochrannou přilbu a hornickou lampu s těžkým akumulátorem a celých 40 minut couráme pod zemí a posloucháme výklad malého Jihoafričana. Po vyfárání se ještě společně vyfotíme a pak už se skupina rozpadá. Láďa mi ukazuje zdejší atrakce, kromě známých jako je pověstná lavice je tu jedna hororová – napodobenina důlního vozíku vyveze zájemce na těžební věž a odtamtud padají volným pádem kamsi dolů pod zem. Tak na to žaludek rozhodně nemám.

Raději se jdeme projít do skanzenového městečka, kde u starého kostelíka sledujeme nefalšovanou svatbu a o kousek dál předvádí černošská skupina „gumboot dancers“ a zřejmě zuluské tance. Jinak to tu vypadá jako v ubohé napodobenině Disneylandu. Láká mě navštívit nějakou atrakci, ale jak pozorujeme, většina probíhá nebo končí vymácháním zúčastněných ve vodě, kde by naše fotopřístroje utrpěly značnou

újmu. Nakonec se nám přece jenom podaří najít jednu, která vypadá „suše“ – vláček, odjíždějící kamsi mezi stromy. Vystojíme si frontu, pohodlně se usadíme a mělo nás varovat, že jsme nejen připoutáváni automobilovými pásy, ale ještě zajišťovány mechanicky jakousi pákou. Jen totiž projedeme les, vnoříme se do umělé jeskyně – dolu -, kterou nejen, že projíždíme šílenou rychlostí, ale navíc naklonění na stranu. Bohužel na tu, kde sedím já, takže na mne Láďa padal a já měla pocit, že musím nutně z vozíku vypadnout. Po třech minutách hrůzy jsme rádi, že jsme jízdu přežili. Jsem zvědavá, jak to bude vypadat na kameře, kterou Láďa nechal celou dobu zapnutou. Když si konečně vzpomeneme, že bychom si mohli dát i něco k jídlu, všude zavírají.

Pět minut po páté se vracíme do města. Všude je zavřeno, obchody jsou zakryty železnými mřížemi nebo pevnými roletami, na ulicích vládne strašný nepořádek a všichni chodci jsou pouze černé pleti. Martin zastavuje a vede skupinu na půlhodinovou procházku. Nás a Fuhrovi (Jirkovi nějak není dobře) nezláká ani zmínka o tom, že vyjedou výtahem na nějakou vyhlídkovou věž (poplatek 7,5 R, výška 220 m) a zůstáváme v autě. V 18,15 hodin se vracejí a Míla se postará o nevšední vzrušení. Ve své touze získat od pouličního prodáváče ananas zapomene na bezpečnost a stává se terčem útoku čtyř černých mladí vyzbrojených nožem. Naštěstí se duchapřítomně stočí do klubička a její ječák, znásobený hrůzou a podporovaným jekotem nedaleko jdoucí Mirky, kluky zažene.

Martin nás odváží na okraj Johannesburgu do obchodního centra East Gate, kde jsme před třemi týdny svou cestu po JAR zahajovali a do půl osmé máme rozchod. Někteří čas využijí pouze k procházce po obchodech, jiní spojí příjemné s užitečným a utrácejí poslední Randy buď za jídlo nebo poslední suvenýry. Cesta na letiště trvá čtvrt hodiny a v předletové hale nastává to nejhorší – převléknout se do teplého, přebalit a dobalit zavazadla. V kolektivu vládne nervozita, dopisují se itineráře a Martin mezitím mění auta. Zůstává zde na další tři týdny, ale bude provádět pouze tři české důchodce. Ve 21 hodin se s ním loučíme a přesouváme svá zavazadla k odbavení. Fuhrovic letištní trable mají pokračování – Veronika přichází o malé (ale značkové za cca 400 Kč) nůžtičky na nehty, které zapomněla v kosmetické taštičce, kterou si bere do letadla. V restauraci (a Plíčkovi dokonce ještě v místním obchodě) utrácíme poslední randy a ve 23 hodin zdejšího času se opět všichni scházíme u GATE 1.

Ve 23,45 hodin se kola našeho letadla přesně podle letového řádu dávají do pohybu. Tentokrát sedí celá naše skupina pohromadě, po trojicích obsazujeme 22 – 26 řadu hned za přípravnou jídel. Fuhrovi dělají společnost Radce, Plíčkovi sedí s Mirkou a my dva s Mílou. V půl jedné v noci nám letuška přináší večeri a 100%ně je zřejmě spokojená jenom naše veganka, protože servírovaná strava je vyloženě vegetariánská. Usměvavá letuška se snaží utrpěné příkoří vynahradiť alespoň nabídkou koňaku. Každý se snaží jak jen to jde usnout, jenom Plíčkovi už dávno spí (Míšu musel Petr k večeri dokonce vzbudit).

CI = pronajatými auty jsme ujeli posledních asi 100 km

Neděle, 3. února

Noc hrůzy je konečně za námi, ve čtvrt na osm jihoafrického času opouštíme s konečnou platností afriku i ve vzduchu a mohu si vrátit ručičky hodinek o šedesát minut zpátky. Po chvíli se ozývá bouchání dveřík zavazadlového prostoru nad našimi hlavy a hlasitý hovor - Plíčkovi vstávají a po nich se postupně budí i ostatní. V 8 hodin SEČ přelétáme nádherně sluníčkem nasvícené švýcarské Alpy. Je mimořádně jasno, na vrcholcích leží sníh, v nížinách pod nimi je zeleno. Na obrazovce se objevuje informace, že letíme ve výšce 11.600 km rychlostí 940 km/hod. a do Amsterdamu nám ještě zbývá 54 minut letu.

Chvíli do deváté přistáváme v Holandsku a v letištní hale se dělíme na dvě skupiny. Větší se rozhoduje zůstat v prostorách letiště, menší osmičlenná odjíždí do města. Naše šestka jede celá až na Míšu, která se rozhodla využít čekání k doplnění svého deníku. Před amsterodamskou nádražní halou se rozcházíme. Jirkovi stále není dobře, takže se s Veronikou rozhodli jen pro krátkou procházku a individuální návrat.. Ostatní si dáváme sraz před „Centralem“ v půl třetí. Petr a Jarda z dvojky odchází společně, Radka a „náš“ Petr každý zvlášť. Je chladněji (pouliční digitální teploměr ukazuje 9°C), ale příjemně a v ulicích je spousta lidí.

Všude jsou vidět dozvuky včerejších oslav svatby holandského korunního prince. Obejdeme s Láďou prakticky celé centrum a ve stanovený čas se scházíme s ostatními před vlakovým nádražím. Náš vlak je plný, sice se usazujeme ve stejném oddělení, ale naši mužští obsazují jiné kupé než my dvě s Radkou. Po čtvrt hodinovém čekání se ozve z amplionů ve voze jakési chrochtání. Po chvíli dohadování co to asi říkali a podle reakce ostatních usuzujeme, že musíme všichni vystoupit, protože vlak z nějakých důvodů neodjede. To už ale Petr Plíčka následován ostatními pány vystřelí z vozu jako střela, aby stihl jiný vlak, který odjíždí naším směrem z jiného nástupiště. Na nás dvě se nikdo neohlíží, což překvapí hlavně Radku. Ale naštěstí (Láďa má moji letenku), po chvíli marného hledání potkáváme nejen Láďu, ale i Petra s Jardu. Radka sprintuje do informací zjistit jak se na letiště dostaneme a vrací se s dobrou zprávou – za deset minut z téhož nástupiště odjíždí další vlak. Ovšem když se tam společně vrátíme, máme dojem, že se jedná o naprosto stejný vlak, ze kterého nás předtím „vyhodili“.

Do odletové haly se naštěstí dostáváme včas, v 15 hodin nastává odbavování a tentokrát už bez problémů. O hodinu později jsme na palubě malého letadla s českou posádkou a v 16,20 hodin se zařazujeme do fronty letadel, čekajících na start. Kapitán nás informuje, že poletíme asi hodinu a deset minut. Skutečně, pomalu nestačíme dojít servírované občerstvení a už jdeme na přistání a v 17,40 hodin se kola

našeho dopravního prostředku dotýkají ruzyňského betonu. Než vyjedou kufrы, začíná loučení s tím, že se všichni (pochopitelně až na veganku) sejdeme v květnu na Vysočině. Fuhrovi odcházejí reklamovat africký kufr a ostatní se přesunují do příletové haly. Nás dva vítá Roman dokonce s kyticí růží, čímž mne skoro vyvede z míry. Při výjezdu z parkoviště se stačíme ještě letmo pozdravit ze Stáňou a po půlhodinové jízdě jsme zase doma.

Na závěr ještě několik poznámek:

- ✓ Celkem jsme letadly překonali vzdálenost **20.000 km** (deset tam, deset zpátky) a najatými automobily jsme ujeli **7.573 km** (plus dalších několik terénními vozy na soukromém safari u Grahamstownu)
- ✓ JAR se dělí na devět samostatných provincií a vynechali jsme pouze jednu – Svobodný stát

 - 1) Gauteng - Johannesburg, Pretorie
 - 2) Severozápadní - Sun City, Pilanesberg
 - 3) Mpumalanga - Krugerův NP
 - 4) Severní - Skukuza, Blyde River Canyon
 - 5) Kwazulu-Natal - Durban
 - 6) Západní Kapsko - Kapské Město
 - 7) Východ.Kapsko - Port Elizabeth
 - 8) Severní Kapsko - Kimberley, Upington

- ✓ V pondělí 4. února při první várce špinavého prádla se nám odporoučela pračka (po 27 letech služby na to sice měla právo, ale...), takže jsme v úterý byli nuceni zakoupit novou
- ✓ Jirkovu zdravotní indispozici čeští lékaři kvalifikovali jako purpurovou skvrnitou horečku, takže jeho nástup do zaměstnání se poněkud oddálil
- ✓ Ve Fotografii se mi sice podařilo dohodnout množstevní slevu z 5,40 Kč na 5 Kč za jednu fotku, ale přesto jsem zaplatila 1.794 Kč.